

TALLINNA TERVISHOIU KÕRGKOO

Õenduse õppetool

Õe põhiõpe

Alina Gorbacheva

**ÕENDUSÜLIÕPILASTE POOLT TAJUTUD EETILISED VÄLJAKUTSED
LÕPUTÖÖ KIRJUTAMISEL JA SOOVITUSED NENDE ENNETAMISEKS**

Lõputöö

Tallinn 2026

Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödest, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud. Luban Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolil avalikustada oma lõputöö PDF-versiooni raamatukoguprogrammis.

Lõputöö autori allkiri

/allkirjastatud digitaalselt/

/kuupäev digitaalallkirjas/

Lubatud kaitsmisele.

Juhendaja

Jekaterina Šteinmiller, PhD (terviseteadused)

/allkirjastatud digitaalselt/

/kuupäev digitaalallkirjas/

KOKKUVÕTE

Alina Gorbacheva (2026). Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, õe õppekava. Õendusüliõpilaste poolt tajutud eetilised väljakutsed lõputöö kirjutamisel ja soovitused nende ennetamiseks. Lõputöö, 36 lk, 66 kirjandusallikat, 3 tabelit, 2 lisa kaheksal leheküljel.

Lõputöö eesmärgiks oli kirjeldada õendusüliõpilaste poolt tajutud eetilisi väljakutseid lõputöö kirjutamisel ja soovitusi nende ennetamiseks. Lõputöö on kirjanduse ülevaade. Kirjandust otsiti andmebaasidest *FreeFullpdf*; *EBSCOhost Web (Academic Search Ultimate, Health Source: Nursing/Academic Edition ja MEDLINE)*, *Pubmed*, *ProQuest Research Library* andmebaasidest ning *Google Scholar* otsingumootoriga.

Käesoleva lõputöö tulemused näitavad, et eetilised väljakutsed lõputöö kirjutamisel on mitmetasandilised, hõlmates individuaalseid, õppeprotsessiga seotud, institutsionaalseid ja tehnoloogilisi tegureid. Individuaalsel tasandil on peamised väljakutsed seotud ebapiisavate akadeemilise kirjutamise oskustega (nt parafraseerimine, viitamine, allikate kasutamine) ning ajasurve, stressi ja motivatsiooniprobleemidega, suurendades ebaeetilise käitumise riski.

Õppeprotsessi kontekstis mõjutavad eetiliste dilemmade kujunemist oluliselt juhendamise kvaliteet ja järjepidevus, kuna ebaselge või ebaühtlane juhendamine võib vähendada üliõpilaste enesekindlust ja soodustada akadeemilise aususe põhimõtete rikkumist. Institutsionaalsel tasandil on olulised selged akadeemilise aususe põhimõtted ja nende rakendamine, kuid reeglite teadmine iseenesest ei taga eetiliste hoiakute kujunemist.

Tehnoloogiliste arengute, eelkõige tehisintellekti kasutuselevõtu, kontekstis on muutunud ebaselgemaks autorluse, läbipaistvuse ja plagiaadi piirid. Üliõpilastel on erinevad arusaamd tehisintellekti lubatud kasutuse kohta, mis viitab vajadusele selgete ja ühtsete juhiste järele.

Tulemuste põhjal on vajalik arendada süsteemset lähenemist, mis hõlmab akadeemilise kirjutamise ja eetilise mõtlemise järjepidevat arendamist kogu õppeprotsessi vältel. Oluline on pakkuda sihipärast tuge viitamis- ja parafraseerimisoskuste kujundamisel, ühtlustada juhendamispäid ja pakkuda juhendajatele vastavat koolitust. Lisaks on vajalik töötada välja selged juhised tehisintellekti kasutamiseks ning toetada üliõpilaste AI-kirjaoskuse arengut, et vähendada ebakindlust ja ennetada ebaeetilist käitumist.

Võtmesõnad: õendusüliõpilane, lõputöö, eetilised väljakutsed, tajumine

SUMMARY

Alina Gorbacheva (2026). Tallinn Health Care College, Nursing Curriculum. Nursing Students' Perceived Ethical Challenges in Writing a Thesis and Recommendations for Their Prevention. Thesis, 36 pages, 66 references, 3 tables, 2 appendices on eight pages.

The aim of the thesis was to describe the ethical challenges perceived by nursing students in writing a thesis and to provide recommendations for their prevention. The thesis is a literature review. Literature was searched from the databases FreeFullPDF; EBSCOhost Web (Academic Search Ultimate, Health Source: Nursing/Academic Edition, and MEDLINE), PubMed, ProQuest Research Library, as well as using the Google Scholar search engine.

The results of this thesis indicate that ethical challenges in thesis writing are multidimensional, encompassing individual, educational process-related, institutional, and technological factors. At the individual level, the main challenges are associated with insufficient academic writing skills (e.g., paraphrasing, referencing, and use of references), as well as time pressure, stress, and motivational issues, which increase the risk of unethical behavior.

In the educational process, the development of ethical dilemmas is significantly influenced by the quality and consistency of supervision, as unclear or inconsistent guidance may reduce students' self-confidence and contribute to violations of academic integrity principles. At the institutional level, clear principles of academic integrity and their implementation are essential; however, mere awareness of the rules does not guarantee the development of ethical attitudes.

In technological developments, the adoption of artificial intelligence, the boundaries of authorship, transparency, and plagiarism have become increasingly ambiguous. Students have different understandings of the acceptable use of artificial intelligence.

Based on the findings, it is necessary to develop a systematic approach that includes the continuous development of academic writing and ethical thinking throughout the educational process. It is important to provide targeted support in developing referencing and paraphrasing skills, standardize supervision practices, and offer appropriate training for supervisors. There is a need to establish clear guidelines for the use of artificial intelligence

and to support the development of students' AI literacy to reduce uncertainty and prevent unethical behavior.

Keywords: nursing student, thesis, ethical challenges, perception

SISUKORD

KOKKUVÕTE	3
SUMMARY	4
SISSEJUHATUS	7
1. METOODIKA	10
2. INDIVIDUAALSED JA ÕPPEPROTSESSIGA SEOTUD EETILISED VÄLJAKUTSED LÕPUTÖÖ KIRJUTAMISEL	13
2.1. Individuaalsed eetilised väljakutsed lõputöö kirjutamisel	13
2.2. Õppeprotsessiga seotud eetilised väljakutsed lõputöö kirjutamisel	18
3. INSTITUTIONAALSED JA TEHNOLOOGILISED EETILISED VÄLJAKUTSED LÕPUTÖÖ KIRJUTAMISEL	21
3.1. Institutsionaalsed eetilised väljakutsed lõputöö kirjutamisel	21
3.2. Tehnoloogilised eetilised väljakutsed lõputöö kirjutamisel	23
4. ARUTELU	28
JÄRELDUSED	31
KASUTATUD KIRJANDUS	33
LISAD:	
LISA 1. Kirjanduse otsingu raport lõputöö põhiosas kasutatud kirjanduse otsingu kohta	
LISA 2. Tekstianalüüsi taksonoomia ja korrektori sekkumisliigid	

SISSEJUHATUS

Kaasaegses õenduses on akadeemiline eneseväljendamise oskus ülioluline patsiendihoolduse dokumenteerimiseks, kliiniliste otsuste selgitamiseks ja teadustöö tegemiseks. Uute tehnoloogiate kasutuselevõtu ja tõenduspõhisele praktikale suunatuse tõttu vajavad õendusüliõpilased vastavaid kirjutamisoskusi, et käsitleda keerulisi tervishoiuandmeid ja panustada õendusvaldkonna teadmiste arendamisse. Kirjutamine aitab ka arendada kriitilist mõtlemist ja valmistab üliõpilasi ette tulevasteks töökohtadeks. (Nasim ja Raana, 2024). Kõrgema astme mõtlemist on pikka aega peetud haridusteooria ja õppekavade arendamise nurgakiviks, eriti pärast Bloomi hariduslike eesmärkide taksonoomia kasutuselevõttu (Salzmann-Erikson jt, 2025).

Akadeemiline kirjutamine on kõrghariduse oluline osa, kus üliõpilased peavad teaduslikult põhjendatud ja asjatundlikku kirjutamisoskust. Kirjutamine muudab inimõtted nähtavaks, võimaldab neil kasvada, piiritleda ja muutuda, stimuleerib uute ideede teket toetab mõtlemisprotsesside süstemaatilist kujunemist. (Khumalo jt, 2024). Akadeemiline kirjutamine ja eriti lõputöö koostamine on kõrghariduse keskne õpiväljund, milles põimuvad teaduslikud, metodoloogilised ja eetilised nõuded (Raudmäe jt, 2017; Remmik jt., 2019). Üliõpilaste tajud on olulised, sest need mõjutavad otseselt nende käitumist, otsuseid ja valmisolekut järgida akadeemilise aususe põhimõtteid (Lund jt., 2025a). Tervishoiu ja õenduse dünaamilises arengukeskkonnas on tõenduspõhise praktika edendamiseks oluline süsteemne ja metodoloogiliselt põhjendatud akadeemiline uurimistöö (Ansari jt, 2025).

Lõputöö kujutab endast tänapäevases õendushariduses olulist akadeemilist komponenti, mis on kooskõlas Bologna protsessi põhimõtetega ning toetab üliõpilaste teaduspädevuste, kriitilise mõtlemise ja iseseisva uurimistöö oskuste arengut. Lõputööst on saanud enamiku Euroopa Liidu liikmesriikide õenduse bakalaureuseõppe programmide põhikomponent. Õendusõppe lõppfaasis viiakse üldjuhul läbi uurimistöö, mis vormistatakse kas empiirilise uuringuna või süstemaatilise kirjanduse ülevaatenähtena. See on üliõpilaste õpingute ajal kõige mahukam akadeemiline töö ja seda tehakse juhendaja juhendamisel ning see eeldab nii teadusliku kirjutamise kui ka uurimismeetodite pädevat rakendamist. (Karlsen Dogan jt, 2025; Lin jt, 2024).

Lõputöö valmimisel on mitu eesmärki. See võimaldab üliõpilastel demonstreerida oma pädevust ja teadmisi, muutes selle tõhusaks ja terviklikuks hindamisvahendiks. Lisaks

arendab üliõpilastel akadeemilise kirjutamise oskust, edendades samal ajal kriitilise mõtlemise oskusi. See kogemus annab üliõpilastele enesekindluse ja pädevuse osaleda uurimistöös oma tulevases õenduskarjääris. Samuti toetab see üliõpilastele tõenduspõhist praktikat, aidates ületada lõhet teooria ja praktika vahel (Karlsen Dogan jt, 2025; Karlsholm jt, 2023) ning ühendades teooria ja kliinilise õppe (Karlsholm jt, 2023). Lõputöö koostamise järgselt on õendusüliõpilastel potentsiaal oma uurimisoskusi õenduspraktikas rakendada (Lin jt, 2024). Üliõpilastel on lõputöö kirjutamisega seoses mitmekesised kogemused ja tunded. Paljude jaoks on lõputöö oluline ettevalmistusvahend tulevasteks tööalasteks rollideks. (Karlsen Dogan jt, 2025). Lõputöö täidab uurimistöös ja akadeemilise kirjutamise õpiväljundid kõrghariduse kontekstis (Karlsholm jt, 2023).

Rootsis vilistlaste seas läbi viidud uuring näitas, et lõputöö kirjutamine toetab õdede professionaalset arengut, aidates tuvastada teadmiste lünki ning kujundada eetilist ja patsiendikeskset arusaama hooldussuhetest. Samuti arendab see võimet rakendada teaduspõhiseid teadmisi praktikas, eristada teaduslikku infot mitteteaduslikest arusaamadest ning luua seoseid teoreetiliste raamistikute ja kliinilise töö vahel. Lõputöö protsess soodustab kriitilist mõtlemist, loovust ning valmisolekut kasutada teadmisi erinevates praktilistes olukordades (Henttonen jt, 2025).

Käesolev uurimistöös on kooskõlas Eesti õenduse arengustrateegia prioriteetidega, mis rõhutavad tõenduspõhise praktika, kõrgetasemelise õendushariduse ning professionaalsete ja eetiliste kompetentside arendamise olulisust (Eesti õenduse ja..., 2020). Lõputöö kirjutamise protsess toetab üliõpilaste teaduspädevuste, kriitilise mõtlemise ja akadeemilise kirjaoskuse kujunemist, mis on eelduseks kvaliteetsele ja ohutule patsiendihooldusele. Samuti aitab eetiliste väljakutsete teadvustamine ja ennetamine tugevdada professionaalset vastutust ning toetab teaduse ja kliinilise praktika lõimimist õenduses. Uurimistöös tulemused võivad anda sisendi õppekavade arendamiseks ning toetada üliõpilaste süsteemsemat juhendamist lõputöö protsessis.

Uurimistöös probleem: Lõputöö kirjutamine on üks olulisemaid akadeemilisi ja eetilisi väljakutseid, millega õendusüliõpilased silmitsi seisavad (Grønning jt, 2022; Lin jt, 2024). See võib põhjustada lõputöö valmimise viibimist või lõpetamata lõputöid. (Jaohar Maknun, 2025). Õendusüliõpilased puutuvad lõputöö kirjutamise protsessis kokku mitmesuguste eetiliste väljakutsetega, mis on seotud nii individuaalsete tegurite kui ka õppeprotsessi ja laiemate institutsionaalsete ning tehnoloogiliste mõjudega (Bekman, 2025; Farah, 2025;

Nasim ja Raana, 2024). Selgete eetiliste juhiste olemasolu annaks õendusüliõpilastele nende tegude ja otsuste tegemiseks tugipunkti. See tagab ka vastutuse akadeemilises keskkonnas ja seab ootused eetilisele käitumisele. (Teixeira, 2025). Seetõttu on vajalik uurida, milliseid eetilisi väljakutseid õendusüliõpilased lõputöö kirjutamisel tajuvad, et välja töötada tõenduspõhised soovitused nende ennetamiseks ja üliõpilaste toetamiseks.

Lõputöö **eesmärgiks** on kirjeldada õendusüliõpilaste poolt tajutud eetilisi väljakutseid lõputöö kirjutamisel ja soovitusi nende ennetamiseks. Lähtuvalt eesmärgist on lõputöö ülesanneteks:

- Kirjeldada individuaalseid ja õppeprotsessiga seotud eetilisi väljakutseid lõputöö kirjutamisel.
- Kirjeldada institutsionaalseid ja tehnoloogilisi eetilisi väljakutseid lõputöö kirjutamisel.
- Sõnastada tulemuste põhjal soovitused õppeasutustele ja juhendajatele eetiliste väljakutsete ennetamiseks ja üliõpilaste toetamiseks lõputöö kirjutamise protsessis.

Uurimistöö **kesksed mõisted**:

Õendusüliõpilane (*Nursing student*) – “kõrgharidustasemel õppija alates õppesse vastuvõtmisest ehk immatrikuleerimisest kuni õppest väljaarvamiseni ehk eksmatrikuleerimiseni” Kõrgharidusseadus, 2025: §2 lg2), kes on registreeritud õe õppekavale ning omandab professionaalse õe pädevused läbi teooria ja praktika (Shen jt, 2024).

Tajumine (*Perception*) – üksikisikute või rühmade vaated nähtusele, mis hõlmab teabe töötlemist ja tõlgendamist nende kogemuste põhjal, põhineb teadmistel ja on ümbritseva keskkonnaga sotsiaalse suhtluse tulemus (Glerean jt, 2023).

Eetilised väljakutsed (*Ethical challenge*) – olukorrad, kus keegi püüab langetada otsust olukorras, kus eelistatud variant pole võimalik või kui ta tajub konflikti väärtuste vahel, mida ta peab oluliseks (Schofield jt, 2021).

Lõputöö (*Final thesis*) – „õppuri õpingute jooksul koostatud iseseisev uurimistöö, mille kirjutamisel tuginetakse teadustöö nõuetele.“ (Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli..., 2023).

Ennetamine (*Prevention*) – ühe või mitme osapoole tegevus millegi ärahoidmiseks (Eesti valdkondadeülese..., 2020: 2).

1. METOODIKA

Lõputöö on kirjanduse ülevaade (*literature review*), mis on akadeemiline kokkuvõte ja kriitiline analüüs varasemast teaduskirjandusest konkreetse uurimistöö teemaga seotud uurimisküsimuse kohta. Uuriija kogub, hindab, sünteesib ja võrdleb süsteemselt juba avaldatud teadusartikleid ning teisi usaldusväärseid allikaid, et näidata, mis on teemaga juba teada, tuua esile peamised tulemused, sarnasused ja erinevused erinevates uuringutes. (Butler, 2025). Kirjanduse ülevaate peamised eesmärgid on tuvastada teadmiste lüngad, piiritleda probleemi ja selgitada konkreetse küsimusega seotud mõisteid (Silva jt, 2022). Tegemist on kirjeldava uurimusega.

Lõputöö koostamiseks viidi läbi laiaulatuslik süstemaatiline kirjanduse otsing. Töö põhiosa koostamisel otsiti teadusartikleid *FreeFullpdf*; *EBSCOhost Web (Academic Search Ultimate, Health Source: Nursing/Academic Edition ja MEDLINE)*, *Pubmed*, *ProQuest Research Library* andmebaasidest ning *Google Scholar* otsingumootoriga. Lisaks on kasutatud Google otsingumootorit uurimistöö kesksete mõistete defineerimiseks ning kirjanduse ülevaate meetoodika kirjeldamisel ja eesti keelsete teemakohaste uurimistööde leidmiseks

Kirjanduse otsimisel kasutati järgmisi otsingusõnade kombinatsioone ja fraase eesti ja inglise keeles, arvestades andmebaasi eripärasid ja võimalusi: lõputöö JA õendusüliõpilased JA eetilised väljakutsed (*final thesis AND nursing students AND ethical challenges*), „õendusüliõpilaste kogemused akadeemilise kirjutamise kohta“ (“*nursing students experiences of academic writing*”), akadeemiline kirjutamine JA eetilised väljakutsed JA õendusüliõpilased (*academic writing AND ethical challenges AND nursing students*), õendusüliõpilased JA (akadeemiline ausus VÕI eetika) JA (lõputöö VÕI akadeemiline kirjutamine (*nursing students AND (academic integrity OR ethics) AND (thesis OR academic writing)*), “õendusüliõpilaste arvamused tehisintellekti abil kirjutamisest“ (“*nursing students perceptions of AI-assisted writing*”), tehisintellekt JA akadeemiline ausus JA õendusüliõpilased (*AI AND academic integrity AND nursing students*), õendusüliõpilased JA akadeemiline kirjutamine JA eetilised dilemmad (*nursing students AND academic writing AND ethical dilemmas*), õendusüliõpilased JA akadeemiline ausus JA plagiaat (*nursing students AND academic integrity AND plagiarism*), õendusüliõpilased JA lõputöö kirjutamine JA akadeemiline ausus (*nursing students AND thesis writing AND academic integrity*), õendusüliõpilased JA akadeemiline kirjutamine JA eetilised arusaamad (*nursing students AND academic writing AND ethical perceptions*) (vt lisa 1).

Kirjandusallikate valiku kriteeriumid olid järgmised:

1. Teemakohasus.
2. Avaldamine 2016 – 2026a.
3. Eesti ja inglise keel.
4. Avaldatud eelretsenseeritud ajakirjades.
5. Täistekst (*Full text*).

Kõikides andmebaasides olid artiklid järjestatud relevantsuse alusel ehk kõige paremini otsingusõnadega haakuvad artiklid olid nimekirjas esimesed. Osades andmebaasides polnud võimalik kasutada piiranguid või vaatamata piirangutele oli otsingutulemus väga suur. Nendes andmebaasides vaadati läbi keskmiselt viis esimest lehekülge otsingutulemusi, kuna edaspidi ei leidunud artikleid, mis oleks haakunud teemaga.

Andmete analüüs: Artiklid valimisel ja lõputöösse kaasamisel lähtuti nende vastavusest uurimistöö ülesannetele. Esmalt tutvuti artiklite pealkirjadega, mille alusel tehti esialgne valik. Seejärel loeti läbi artiklite sisukokkuvõtted (*abstract*). Lõplik valik tehti artiklite täistekstide lugemisel. Uurimistööst jäeti välja artiklid, mis keskendusid eetilistele probleemidele ja väljakutsetele kliinilises praktikas ja kliinilises õendusõppes. Artiklid jaotati temaatilise analüüsi käigus vastavalt uurimistöö ülesannetele.

Töö põhiosa koostamisel kasutatud teadusartiklite arv erinevates andmebaasides on välja toodud tabelis 1 ja lisan 1 (tabel 2).

Tabel 1. Töö põhiosa koostamisel kasutatud inglise keelsete teadusartiklite arv.

Andmebaas	Leitud artiklite arv	Kasutatud artiklite arv
Google Scholar	141070	10
FreeFullpdf	6085926	3
EBSCOhost Web: Academic Search Ultimate	22753	5
EBSCOhost Web: Health Source: Nursing/Academic Edition	6978	3
EBSCOhost Web: MEDLINE	6792	4
ProQuest Research Library	11775	7
PubMed	232	12
Kokku	6275526	45

Töö teoreetilises ehk põhiosas on kasutatud 48 kirjandusallikat, millest 45 on inglisekeelsed teadusartiklid ja sellest omakorda 25 on õenduslased teadusartiklid. Töö põhiosas on

kasutatud ka 1 magistritööd. Kaks eestikeelset teadusartiklit, mis käsitlevad Eesti uurimistööde tulemusi, on leitud *google* otsingumootoriga.

Lisaks on 15 kirjandusallikat kasutatud ainult töö sissejuhatuses, milledest 8 teadusartiklit ja 1 strateegiadokumenti on kasutatud uurimistöö tausta ja uurimisprobleemi kirjeldamisel ning 6 kirjandusallikat on kasutatud uurimistöö kesksete mõistete defineerimisel (3 teadusartiklit, 1 seadusakt, 1 juhend ja 1 strateegiadokument). Ainult uurimistöö metoodika peatükis on kasutatud 3 kirjandusallikat (2 teadusartiklit ja 1 strateegiadokumenti).

Kokku on töös kasutatud 66 kirjandusallikat, millest 60 olid teadusartiklid. Õendusalseid teadusartikleid on töös kasutatud 36. Töös kasutatud kirjandusallikatest on 58 inglise- ja 8 eestikeelsed.

Uurimistöös järgiti hea teadustava põhimõtteid (Hea teadustava, 2023). Uurimistöös välditi plagiaati, järgides refereerimise ja tsiteerimise nõudeid. Uurimistöö usaldusvääruse tagamisel on kasutatud töös eelretsenseeritud artikleid ning üldistuste tegemisel lähtutud erinevate autorite seisukohtadest. Lõputöö koostamisel on lähtutud Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli kirjalike tööde koostamise ja vormistamise juhendist (2023).

2. INDIVIDUAALSED JA ÕPPEPROTSESSIGA SEOTUD EETILISED VÄLJAKUTSED LÕPUTÖÖ KIRJUTAMISEL

2.1. Individuaalsed eetilised väljakutsed lõputöö kirjutamisel

Individuaalseteks eetilisteks väljakutseteks lõputöö kirjutamisel on moraalsed väärtused, professionaalne identiteet, varasem kliiniline kogemus, akadeemilised kirjutamisoskused ning isiklik vastutus teadusliku aususe järgimisel (Carter jt, 2019; Chan, 2025; Fadlalmola jt, 2022; Festas jt, 2022; He jt, 2024; Karlsholm jt, 2023; Lund jt, 2025a; Nortés jt, 2024; Raudmäe jt, 2017; Remmik jt, 2019). Uurimistööga seotud raskusteks võivad olla uurimisteema leidmise keerukus, ebapiisavalt sõnastatud uurimistöö taust, raskused tulemuste arutelu osa kirjutamisel ning plagiaat ja viitamisreeglite ebäühtlane rakendamine (Maoz ja Danino, 2025).

Akadeemiline kirjutamine on kõrghariduses õpetamise ja õppimise keskne osa, kuid selle praktika jääb sageli õppekava nn varjatud mõõtmeks. See tähendab, et akadeemilise kirjutamise reegleid ja konventsioone käsitletakse sageli kui üliõpilaste juba omandatud „terve mõistuse“ teadmist ning seetõttu ei õpetata neid erialakursuste raames süstemaatiliselt. Ülikoolihariduse eristavaks tunnuseks on traditsiooniliselt peetud teoreetiliste teadmiste rõhutamist, kuid teoreetiliste teadmiste olemus ja roll ei ole alati selgelt määratletud. Lisaks ei pea kõik õppejõud üliõpilaste akadeemilise kirjutamise oskuste arendamist enda ülesandeks, mis võib põhjustada juhendamiskriteeriumide ebäühtlust. Samuti võivad õppejõudude arusaamad heast teaduslikust kirjutamisest oluliselt erineda (Højbjerg ja Hindheede, 2025).

Keelebarjäärid võivad olla märkimisväärsed, mistõttu on keeruline väljendada keerukaid tervishoiualaseid ideid ning järgida akadeemilise kirjutamise nõudeid. Samuti on õendusüliõpilaste jaoks väljakutseks tõenduspõhise praktika integreerimine kirjutamisprotsessi. Tervishoiu kiiresti muutuv olemus eeldab üliõpilastelt kursisolekut uusimate tõendite ja parimate praktikatega, mis suurendab kognitiivset koormust ning nõuab allikate pidevat kriitilist hindamist. Ajapiirangud ja suur töökoormus õppetöö ning kliinilise praktika ühildamisel võivad põhjustada stressi ja väsimust ning vähendada aega, mida üliõpilased saavad pühendada kirjutamisele, mõjutades seeläbi lõputöö kvaliteeti (Nasim ja Raana, 2024).

Vastuolu üliõpilaste teadlikkuse vahel professionaalsest aususest ning akadeemilise ebaaususe esinemise vahel tõstatab küsimuse, millised tegurid ja kontekstuaalsed mõjurid mõjutavad nende käitumist. Akadeemilist ebaausust võivad soodustada stress, hirm läbikukkumise ees, ajaline surve, mure maine ja hinnete pärast, ratsionaliseerimine, vähene motivatsioon, hoolimatus, ebapiisavad viitamisoskused ning akadeemiliste regulatsioonide puudulik või väär mõistmine. (He jt, 2024). Uurimused on välja toonud õendusüliõpilaste poolt tajutud plagiaadi piiride ebaselguse ja raskused korrektse viitamise ja parafraseerimisega (Bekman, 2025; Farah, 2025). Mõned üliõpilased ei pruugi olla kindlad, milline käitumine on ebaaus, mistõttu võivad nad rikkumisi toime panna ka tahtmatult (He jt, 2024). Uuringud on näidanud seost akadeemilise väärkäitumise ning kliinilises keskkonnas esineva ebaeetilise käitumise vahel, mis viitab võimalusele, et eetilised hoiakud võivad kanduda üle tulevasse tööpraktikasse (Tracy, 2025). Seetõttu ei ole akadeemilise ebaaususe käsitlemine üksnes hariduslik küsimus, vaid võib olla seotud ka patsiendiohutusega (Maoz ja Danino, 2025).

Internet on muutnud intertekstuaalsed praktikad kättesaadavamaks ning samal ajal keerukamaks. Digikeskkond võimaldab ideede ja teabe kiiret levikut ning suurendab võimalusi teaduslikuks kaasatuseks. Samas muudab see ka tekstide tahtliku või tahtmatu kopeerimise lihtsamaks, suurendades loata tekstilaenu riski. Teisalt võimaldab digikeskkond plagiaati hõlpsamini tuvastada, kuna otsingumootorid ja plagiadituvastustarkvara muudavad kopeeritud tekstiosade leidmise lihtsamaks. Akadeemiline varikirjutamine on samuti kolinud interneti, kus valikuvõimalused on suuremad, kuid avastamise tõenäosus suurem, suurendades institutsionaalset ja eetilist survet akadeemilise aususe tagamiseks. Kuigi Turnitini ja teiste süsteemide abil on võimalik plagiaati tõhusamalt tuvastada, ei anna need siiski piisavalt tõendeid selle kohta, et akadeemiline ebaausus oleks interneti leviku tõttu tegelikult sagenenud. Nagu trükipressi leiutamine, on ka internet tekitanud ühiskondlikku ärevust ideede leviku ja autorluse määratlemise osas, suurendades vajadust selgete reeglite ja praktikate järele (Jamieson ja Howard, 2019).

Egiptuses õenduse magistriõppe üliõpilaste seas läbiviidud uuringus tuvastati mitmeid lõputöö kirjutamisega seotud väljakutseid, sealhulgas puudulikud statistilised oskused, raskused uurimistöö avaldamisel kohalikes ja rahvusvahelistes ajakirjades ning probleemid ametlikelt asutustelt andmete kogumiseks loa saamisel. Täiendavateks raskusteks olid teadusallikate leidmine ja kasutamine, andmeanalüüs, tulemuste esitamine ja arutelu,

uurimistöö ajakava järgimine ning aktuaalse uurimisteema valimine (Soliman Abdel-Khalik jt, 2021).

Ebaausat käitumist mõjutavate tegurite hulka kuuluvad lisaks stressile ja ajasurvele ka õigustamine või vabanduste otsimine, vähene pühendumus ning akadeemiliste eeskirjade ja poliitikate ebapiisav mõistmine. Samas kalduvad aususele kindlalt pühendunud üliõpilased akadeemilisele ebaaususele harvemini. Need tulemused rõhutavad vajadust mõista üliõpilaste õpikeskkonda ja sellega seotud pingeid. Negatiivsete tagajärgede hirm võib toimida heidutusena, kuid üksnes sanktsioonidele keskendumine võib olla liialt lihtsustatud ja piiratud lähenemine (He jt, 2024).

Eestis õpetajakoolituse üliõpilaste seas läbiviidud uuringust selgus, et akadeemilise ebaaususe peamiseks põhjusteks peeti laiskust, ajapuudust ning vähest oskust oma aega planeerida. Üliõpilased kirjeldasid, et tööga hiljaks jäämisel võib ebaausate võtete kasutamine aidata siiski saavutada positiivse tulemuse. Ajapuudust põhjendati sageli töötamisega õpingute kõrval (Raudmäe jt, 2017). Rootsis õendusüliõpilaste seas läbiviidud intervjuudest selgus, et peaaegu kõik osalejad kogesid kahtlusi oma võimete ja motivatsiooni suhtes lõputöö kirjutamisel. Neid kahtlusi seostati töö ulatuse ja nõudlikkusega ning vajadusega säilitada järjepidevus kogu kirjutamisprotsessi vältel (Henttonen jt, 2021).

Norras läbi viidud intervjuudes 14 õenduse bakalaureuseõppe üliõpilasega tõid kümme osalejat esile, et uurimismeetodite omandamine oli nende jaoks keeruline. Eriti nõudlikuks peeti kirjanduse otsingut ning raskusi tekitas uurimisartiklite asjakohasuse hindamine. Lisaks olid mitmed üliõpilased kirjutamisprotsessi keskel endiselt ebakindlad kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete meetodite erinevuste osas. Empiirilist uurimistööd koostanud üliõpilased kirjeldasid raskusi andmete kogumise ja analüüsi planeerimisel, mis kirjanduse ülevaate koostajatel puudusid. Kaheksa üliõpilast tõi välja, et varasemate õpingute käigus arendatud kirjutamisoskused lihtsustasid lõputöö koostamist, kuid lõputöö kirjutamise protsessi tajuti siiski uue ja kohati üle jõu käiva kogemusena (Karlsholm jt, 2023).

Akadeemilise kirjutamise oluliseks tunnuseks on teadusallikate süsteemne ja kriitiline kasutamine, kuid paljud üliõpilased kogevad sellega raskusi. Hea teadusliku kirjutamise eelduseks on ka analüütilise distantsi hoidmine uuritava objekti suhtes, mistõttu eeldab akadeemiline kirjutamine selget teoreetilist vaatenurka, meetodilist teadlikkust ning argumenteeritud käsitlust. Uuringud on näidanud, et kuigi üliõpilased võivad koostada

sisuliselt häid lõputöid, ei vasta nende tekstid sageli teaduskirjutamise nõuetele. Probleemidena tuuakse esile liigse žargooni kasutamist, killustatud ideid, põhjendamata arvamusi ning kalduvust esitada teksti liiga mahukalt, selle asemel et rakendada selektiivsemat ja teaduslikumat lähenemist. Algajad kirjutajad kasutavad tsitaate sageli pigem omistamise eesmärgil kui argumentatsiooni toetamiseks (Højbjerg ja Hindheede, 2025).

Portugalis läbiviidud uuringust selgus, et üliõpilastel esines palju probleeme seoses akadeemilise kirjutamisega, eriti jutumärkideta kopeerimise ja parafraseerimiskustega, mis võib viia teksti plagiaadiks liigitamiseni. Kuigi jutumärkidega kopeerimine võib plagiaati ennetada, võib see ühtlasi soodustada allikakeele liialt ulatuslikku kasutamist sisulise ümberkirjutamise asemel. Uuring näitas ka, et osa üliõpilaste tekste moonutasid allikate tähendust, viidates sellele, et kirjutamiskeskused ei piirdu ainult sõnasõnalise kopeerimisega, vaid hõlmavad ka laiemat akadeemilise kirjaoskuse puudujääki (Festas jt, 2022).

Õenduse õppekavades puutuvad üliõpilased sageli kokku erinevate viitamisstiilidega ning üheks võimalikuks väljakutseks on puudulik ettevalmistus APA vormindusstiili kasutamisel. APA stiili valdamine on oluline, kuna see toetab teadusliku suhtluse ühtlustamist ning aitab õendusel osaleda rahvusvahelises teadusdiskursuses. Kuigi mitmesugused juhendid ja kirjutamiskeskused võivad pakkuda tuge, võib see viitamisstiil osutada üliõpilastele hirmutavaks, suurendades tahtmatu plagiaadi riski, näiteks vigade tõttu sulgudes viitamises või kasutatud allikate ebaõiges vormistamises (Carter jt, 2019).

Uuringud näitavad, et üliõpilased tajuvad plagiaati sageli pigem oskuste ja teadmiste puudujäägina kui teadliku eetilise rikkumisena (Remmik jt, 2019). Samas on akadeemilist ebaausust õpingute ajal seostatud professionaalse eetika nõrgenemisega hilisemas kliinilises praktikas (Raudmäe jt, 2017). Fadlalmola jt (2022) süstemaatilises ülevaates tuuakse välja, et plagiaat oli õendusüliõpilaste seas kõige sagedasem akadeemiline väärkäitumine (55,3%). Kõige sagedamini esines parafraseerimist ilma viitamiseta (39,53%), samas kui teiste tööde esitamine ilma viiteta oli kõige haruldasem (9,61%). Enamik üliõpilasi oli plagiaadi mõistest teadlik (80,8%) ning omas selle suhtes positiivset eetilist hoiakut (88,26%). Samas tuvastati plagiaadi seos kliinilise väärkäitumisega, mis viitab võimalikule seosele akadeemiliste ja professionaalsete käitumismustrite vahel.

2017. aastal Tartu Ülikoolis läbiviidud uuringus selgus, et õppejõud (43,6%) pidasid plagiaati levinumaks kui üliõpilased (24,5%). Märkimisväärne osa nii õppejõududest (10,9%) kui ka üliõpilastest (12,6%) ei osanud hinnata plagiaadi levikut. Enamik üliõpilasi (61,9%) arvas, et

plagiaat ei ole üldse või on üsna vähe levinud, ning sama seisukohta jagas ka suur osa õppejõududest (43,5%). Õppejõudude ja üliõpilaste hinnangud plagiiaadi levikule erinesid statistiliselt oluliselt. Mõlemad grupid pidasid plagiiaadi oluliseks aspektiks tahtmatut plagiiaati, kuid kõige suurem erinevus ilmnis koormusest tingitud plagiiaadi olulisuse hindamisel: 55,8% üliõpilastest pidas seda oluliseks, samas kui õppejõududest vaid 22,4% jagas seda arvamust. Kõige tõsisemaks plagiiaadivormiks peeti nii õppejõudude (100%) kui ka üliõpilaste (99,5%) seas teise üliõpilase terve töö esitamist enda omana (Tasa, 2018).

Samast uuringust selgus, et mehed (30,3%) pidasid plagiiaati oluliselt levinumaks kui naised (22,4%). Üliõpilaste jaoks tekitas kõige rohkem segadust plagiiaadivorm, kus sõnasõnalist võõrast teksti kasutatakse koos viitega originaalautorile, kuid ilma jutumärkideta. Selle olukorra puhul ei osanud 3,7% üliõpilastest hinnata, kas tegemist on plagiiaadiga või mitte. Enamik üliõpilastest (45,3%) pidas seda plagiiaadiks, kuid mitte tõsiseks vormiks, samas kui 24,7% hindas seda tõsiseks plagiiaadivormiks. Märkimisväärne osa üliõpilastest (26,3%) ei pidanud kirjeldatud juhtumit plagiiaadiks (Remmik jt, 2019).

Hong Kongis läbiviidud uuringust selgus, et üliõpilastel oli ühtlane arusaam traditsioonilistest plagiiaadivormidest. Suurim nõusolek ilmnis tegevuste puhul, kus sisu kopeeriti otse allikast ilma nõuetekohase viitamiseta, mis viitab plagiiaadi põhilise ja ilmseima vormi selgele mõistmisele (Chan, 2025). USA-s läbiviidud uuringus leiti, et üliõpilased, kes peavad petmist ebaeetiliseks, tajuvad akadeemilist väärkäitumist oluliselt tõsisemana. See rõhutab pedagoogilist vajadust käsitleda petmise ebaeetilist olemust õppetöös selgesõnaliselt, et kujundada akadeemilise aususe kultuuri (Lund jt, 2025a).

Šveitsis õendusüliõpilaste seas läbiviidud uuringust selgus, et enamik osalejatest uskus end hästi mõistvat viitamise ja plagiiaadiga seotud reegleid (78%) ning teadvat, kuidas käituda eetiliselt (84%). Siiski märkis 61%, et neil oli eelneva 12 kuu jooksul vähemalt korra kahtlusi viitamise ja plagiiaadi eetilise käsitlemise osas. Kuigi enamik osalejaid pidas selgeks rikkumiseks nii terve lehe sõnasõnalist kopeerimist (88%) kui ka lühikese põhiideed sisaldava lõigu kopeerimist (91%), ilmnis parafraseerimise näidete hindamisel märkimisväärne ebakindlus. Näiteks pidas 20% osalejatest vastuvõetavaks otsest koopiat ilma viitamiseta ning umbes kolmandik osalejatest hindas vastuvõetavaks minimaalselt ümberkirjutatud teksti ilma viiteta. Ka korrektse viitega parafraseerimise puhul pidas osa osalejatest seda vastuvõetamatuks. Oma käitumise kohta väitis 79% osalejatest, et nad ei ole kunagi kasutanud väliseid allikaid ilma tsitaadina märkimata. Andmete kogumise, analüüsimise ja esitamise

eetika osas nõustus 75% osalejatest, et nad teavad, kuidas eetiliselt käituda, kuid vaid umbes pooled uskusid, et mõistavad reegleid täielikult. Lisaks märkis 42% osalejatest, et neil oli eelneva 12 kuu jooksul kahtlusi andmete kogumise, analüüsimise ja esitamise eetilise osas (Nortes jt, 2024).

Eraldi teemana käsitletakse eeltrükkide (preprints) kasutamist. Eeltrükk on teadustöö täielik kirjalik versioon, mida ei ole veel ajakirjas avaldatud ning mis võib olla eelretsenseerimiseks esitatud, retsenseerimisel või ka tagasilükkamisel. Autorid on siiski valmis oma töö avalikustama sõltumata lõpptulemusest. Eeltrükkide kättesaadavus on pälvinud teadusringkondades tähelepanu, kuid neid käsitletakse sageli halli kirjandusena, kuna need ei ole eelretsenseeritud ning nende akadeemiline staatus võib seetõttu olla ebaselge (Barbosa ja Padilha, 2018).

Üliõpilased kasutavad sageli ka kolmandate isikute abi oma töö keeleliseks korrektuuriks. Korrektuuri rolli osas esineb erinevaid arusaamu üliõpilaste, korrektorite ja akadeemikute seas. Mõned üliõpilased peavad sobivaks, kui lapsevanem või kaasõppur aitab teksti üle lugeda, käsitledes seda vastastikuse tagasiside vormina. Teised peavad kolmanda osapoole sisulist panustamist ebasobivaks. Uuringud on näidanud, et kuigi korrektorid peavad grammatilisi ja õigekirjaparandusi üldiselt vastuvõetavaks, on piir keelelise ja sisulise sekkumise vahel ebaselge ning seisukohad erinevad. Seetõttu püsib ebakindlus, millised sekkumisviisid on eetiliselt vastuvõetavad. Kasahstanis töötati välja taksonoomia, mis kirjeldab korrektuuri sekkumiste spektrit kergematest kuni ulatuslikumate muudatusteni (vt lisa 2, tabel 3) (Richards ja Harwood, 2024). USA-s läbiviidud uuringus leiti, et õpingukaaslase abi küsimist peeti sageli mitte väärkäitumiseks (Lund jt, 2025a).

2.2. Õppeprotsessiga seotud eetilised väljakutsed lõputöö kirjutamisel

Õppeprotsessiga seotud eetilisteks väljakutseteks lõputöö kirjutamisel on juhendamise kättesaadavus ja kvaliteet, uurimismeetodite ning kirjutamisõppe süstemaatiline integreeritus õenduse õppekavasse (Carter jt, 2019; Karlsholm jt, 2023; Nezamzadeh jt, 2025) ning õendusteooriate käsitus õppekavas. Õenduse lõputöö kirjutamine võib toimida vahendina nii isiklike kui ka süsteemsete teadmiste arendamisel. Kuigi lõputöö on kavandatud iseseisva ja autonoomse ülesandena, hõlmab see sageli intensiivset juhendamisprotsessi, mis võib märkimisväärselt mõjutada üliõpilaste kogemusi ning töö valmimise kvaliteeti. Seetõttu on

oluline, et õenduslased haridusprogrammid toetaksid nii üliõpilasi kui ka juhendajaid nende rollide ja interaktsioonide selgemal mõtestamisel lõputöö juhendamise ajal (Karlsen Dogan jt, 2025). Uuringud näitavad, et nõustamine ja juhendajapoolne tugi suurendavad üliõpilaste motivatsiooni ning aitavad neil lõputöö kirjutamisega järjepidevamalt edasi liikuda (Saeedinezhad ja Vizeshfar, 2025).

Rootsis läbiviidud uuringus väljendasid õendusüliõpilased kõrgeid ootusi juhendamisele. Üliõpilased, kes hindasid oma enesetõhusust kõrgeks, omasid ka kõrgemaid ootusi juhendaja teadmistele võrreldes madalama enesetõhususega üliõpilastega. Umbes pooled osalejad tõid esile, et grupijuhendamised olid kasulikud, hoolimata mõningatest pingetest juhendaja ja üliõpilaste vahel. Üliõpilased tunnistasid, et juhendaja oli nende jaoks kõige olulisem ja väärtuslikum ressurss lõputöö kirjutamise protsessis (Jaensson jt, 2024).

Egiptuses õenduse magistriõppe üliõpilaste seas läbiviidud uuringus tuvastati juhendamisega seotud mitmeid väljakutseid. Probleemidena nimetati juhendaja puudumist, juhendaja vahetumist, juhendaja ebaefektiivsust, juhendajatevahelisi isiklikke konflikte ning juhendajatepoolset diskrimineerimist. Samuti tõid üliõpilased esile olukordi, kus juhendaja määras neile mitteteaduslikke ülesandeid või ei pakkunud piisavat juhendamist ja julgustust (Soliman Abdel-Khalik jt, 2021). Lisaks on üliõpilased väljendanud vajadust täiendavate ressursside ja personaalsema toe järele kirjutamisoskuste arendamisel (Nasim ja Raana, 2024).

Norra õenduse bakalaureuseõppe üliõpilaste seas läbiviidud uuringu tulemused näitasid, et lõputöö kirjutamise protsessis peeti eriti väärtuslikuks võimalust arutada oma tööd nii kaasüliõpilaste kui ka juhendajatega. Arutelud ja seminarid toetasid üliõpilaste hinnangul töö metoodika mõistmist, töö ülesehituse kujundamist ning aitasid hinnata, kas töö liigub soovitud suunas. Grupiarutelusid kogeti toetava ja motiveerivana, kuna need võimaldasid jagada mõtteid, kuulda teiste refleksioone ning saada kinnitust oma töö edenemisele. Uuringus rõhutati ka juhendamise olulist rolli lõputöö kvaliteedi kujunemisel. Juhendaja tagasiside aitas üliõpilastel täpsustada uurimisküsimusi, struktureerida kirjutamisprotsessi ning arendada kriitilist mõtlemist. Toetavaks peeti juhendamisstiili, mis suunas üliõpilasi iseseisvalt lahendusi leidma ja oma ideid põhjalikumalt analüüsima. Samuti tõid osalejad esile juhendajate kättesaadavuse ja järjepideva toe olulisuse, eriti olukordades, kus

kirjutamisprotsess oli takerdunud või tekkis vajadus täiendava nõustamise järele (Karlsholm jt, 2023).

Samas ilmnes uuringust, et juhendamiskogemused ei olnud kõigi üliõpilaste jaoks ühesugused. Mõned osalejad leidsid, et saadud tagasiside jäi liiga üldiseks või keskendus peamiselt keelelistele parandustele, pakkumata piisavalt sisulist juhendamist. Samuti kirjeldati olukordi, kus üliõpilaste ja juhendajate ootused ei langenud kokku või kus suhtlusprobleemid raskendasid koostööd. Digitaalset suhtlust peeti mõnel juhul keeruliseks, kuna küsimusi mõisteti erinevalt või vastused ei käsitlenud otseselt üliõpilaste probleeme. Kokkuvõttes näitas uuring, et juhendamise kvaliteet, juhendaja kättesaadavus ning konstruktiivne suhtlus mõjutavad oluliselt üliõpilaste kogemust ja toimetulekut lõputöö kirjutamise protsessis (Karlsholm jt, 2023).

Norra õenduse bakalaureuseõppe üliõpilaste seas läbiviidud uuring näitas, et lõputöö kirjutamise protsessis ei seostanud üliõpilased oma tööd sageli teadlikult varasemate õenduslaste teoreetiliste teadmistega. Kuigi mõningaid teemasid meenutati varasematest loengutest, ilmnes teadlik teooria rakendamine lõputöö teema valikul või uurimisküsimuse sõnastamisel vaid üksikutel juhtudel. Samas tõid mitmed üliõpilased esile, et lõputöö koostamise käigus hakati teoreetilisi teadmisi rohkem siduma kliinilise praktikaga. Artiklite ja teaduskirjanduse lugemine võimaldas neil paremini mõista praktikas kogetud olukordi ning luua seoseid teooria ja reaalse õendustöö vahel. Uuringu tulemused viitavad sellele, et lõputöö kirjutamise protsess võib toetada üliõpilaste võimet integreerida teoreetilisi teadmisi praktiliste kogemustega ning süvendada arusaamist õendusalasest praktikast (Karlsholm jt, 2023).

3. INSTITUTIONAALSED JA TEHNOLOOGILISED EETILISED VÄLJAKUTSED LÕPUTÖÖ KIRJUTAMISEL

3.1. Institutsionaalsed eetilised väljakutsed lõputöö kirjutamisel

Institutsionaalseteks eetilisteks väljakutseteks lõputöö kirjutamisel on akadeemilise aususe poliitikad, eetikaõppe rõhutatus õendushariduses, sanktsioonide selgus ning institutsioonilise toe kättesaadavus (Lund jt, 2025b; Seran jt, 2025; Tasa, 2018). Ülikoolid vajavad selgeid poliitikaid läbipaistvuse, omistamise, aususe ning GenAI abi vastuvõetava kasutusulatus kohta (nt toetava kasutuse eristamine vastuvõetamatust sisu loomisest), et vähendada eetilisi dilemmasid. Vähendades ebaselgust vastuvõetava kasutamise osas ja pakkudes akadeemiliste väärtustega kooskõlas olevaid käitumisjuhiseid, saavad sellised poliitikad leevendada sisemist konflikti, mida üliõpilased kogevad GenAI kasulikkuse ja aususe nõuete tasakaalustamisel, ning suurendada usaldust institutsionaalsete reeglite õiguspärasuse vastu (Seran jt, 2025).

Õendust kui elukutset reguleerivad seadusest tulenevad nõuded ning sõltumata riigist, kus õdesid õpetatakse või kus nad töötavad, on ausus ja terviklikkus õenduses keskse tähtsusega põhiväärtused. Seetõttu on õendusala haridust pakkuvad asutused eriti tundlikud õendusüliõpilaste ebaausa käitumise suhtes, kuna see rikub kutsealaseid alusväärtusi (Creighton jt, 2025). Kliinilist praktikat ja uuringuid juhivad eetilised väärtused, sealhulgas usaldusväärsus, ausus, konfidentsiaalsus, võrdsus, austus, vastutus, õiglus ja terviklikkus. Nende väärtuste eiramine võib kliinilises praktikas kaasa tuua kaugeleulatuvaid ning potentsiaalselt pöördumatuid patsiendiohutuse rikkumisi (Nortes jt, 2024).

USA-s erinevates ülikoolides läbiviidud uuringust selgus, et reeglite tundmine ei pruugi tingimata kujundada seda, mida üliõpilased õigeks või valeks peavad. See leid seab kahtluse alla eelduse, et institutsiooni poliitika üksi suudab üliõpilaste eetilisi hoiakuid sisuliselt ja püsivalt reguleerida (Lund jt, 2025b).

Tartu Ülikoolis 2017. aastal õppejõudude ja üliõpilaste seas läbiviidud uuringust ilmnis, et õppejõud hindasid enda teadlikkust plagiaadi tagajärgedest kõrgemaks (60,2%) kui üliõpilased (36,3%). Lisaks leidis 37,6% üliõpilastest, et nad ei ole üldse kursis või on halvasti kursis sellega, mis juhtub üliõpilasega, kui tööst leitakse plagiaati. Samuti hindas arvestatav osa õppejõududest (19%) oma teadmisi plagiaadi tagajärgede kohta halvaks. Avatud küsimuste analüüsist selgus, et õppejõud peavad ettekirjutatud karistusi pigem

rangeteks ning rõhutasid, et need sõltuvad plagiaadi tõsidusest: „Õppejõuna tean, kuna olen ise plagiaati avastanud ja juhtumeid vastavasse komisjoni suunanud. Tagajärjed sõltuvad plagiaadi raskusastmest, meetmed on pigem ranged kui leebed.“ Plagiaadituvastussüsteemide tajumise uurimisel leiti, et 94,9% õppejõududest ja 91,6% üliõpilastest peavad plagiaadituvastussüsteemide kasutamist üliõpilaste suhtes ausaks. Samas erinevalt õppejõududest (47,4%) leidis suurem osa üliõpilastest (66%), et plagiaadituvastussüsteemide kasutamine tekitab hirmu, mis võib mõjutada nende õppimismotivatsiooni ja riskikäitumist (Tasa, 2018).

Austraalias õendusüliõpilaste seas läbiviidud uuringus väljendasid üliõpilased vajadust tehisintellekti alase hariduse ja juhendamise järele, sealhulgas selge teabe ja koolituse järele, kuidas tehisintellekti akadeemilises töös eetiliselt ja läbipaistvalt kasutada, et säilitada akadeemiline terviklikkus. Osalejad soovisid, et ülikool esitaks tehisintellekti kasutamise kriteeriumid ja võimalikud tagajärjed. Tehisintellekti kasutamise selguse puudumine tekitas üliõpilaste seas hirmu ja ärevust, mida süvendas akadeemilise personali ebakindlus. Tehisintellekti kasutamise eelistatud õppemeetoditena nimetati „samm-sammult videot“, „õpetust“ või „töötuba“ ning täiendavaid „ressursse“. Üliõpilased rõhutasid ka vajadust suurema toe ja tagasiside järele neile, kes tehisintellekti tööriistu kasutavad, et soodustada vastutustundlikku ja reflektiivset kasutamist (Zgambo jt, 2025).

Akadeemilise kirjutamise õpetamist ning parimaid tavasid üliõpilaste sisseelamiseks mõtlejate ja kirjutajatena käsitletakse peamiselt kahe lähenemise kaudu. Kirjutamist võib õpetada üldise oskusena, keskendudes grammatikale, süntaksile ja struktuurilistele põhitõdedele, mida peetakse ülekantavaks kõikidesse kontekstidesse. Alternatiivselt võib kirjutamist õpetada erialapõhiselt, tutvustades üliõpilastele akadeemilisele distsipliinile omaseid žanre, vaikivaid teadmisi ning väärtuste, suhete ja identiteedi kujunemise protsesse. Harva kombineeritakse neid kahte lähenemist. Oskustepõhise mudeli kriitikana on välja toodud, et see keskendub pigem puudujääkidele kui tugevustele ning eeldab, et üliõpilaste kirjalikud tööd on puudulikud ja vajavad parandamist, selle asemel et toetada arenevaid akadeemilisi praktikaid ja autonoomiat (Mitchell, 2018).

3.2. Tehnoloogilised eetilised väljakutsed lõputöö kirjutamisel

Tehnoloogilisteks eetilisteks väljakutseteks lõputöö kirjutamisel on digitaalsed kirjutamis- ja tõlketööriistad, GenAI laialdane kättesaadavus ning plagiadituvastussüsteemid koos nende kasutamise läbipaistvuse ja institutsionaalse reguleeritusega (Bin Mohd Khidir jt, 2025; Chan, 2025; Johri jt, 2024; Karkoulouian jt, 2025; Lund jt, 2025a; Lund jt, 2025b; Rentier, 2025; Seran jt, 2025; Siah jt, 2026). Iga uue tehnoloogia arenguga, mis võimaldab tekste toota ja levitada, kaasnevad uued eetilised küsimused autorluse, omandiõiguse ja teksti omastamise kohta. Jamieson ja Howard (2019) rõhutavad, et tänapäevane akadeemilise aususe käsitlus keskendub sageli üksnes „laenaja“ moraalile, pöörates vähem tähelepanu tehnoloogiliste ja institutsionaalsete tegurite rollile.

Generatiivse tehisintellekti kasutamine akadeemilises kontekstis on viimastel aastatel oluliselt sagenenud, muutes viisi, kuidas üliõpilased lähenevad lõputöö kirjutamisele ja uurimistöö tegemisele (Lund jt, 2024; Namanya ja Pearl Caballero-Talibong, 2025). Kuigi tehisintellekti tööriistad pakuvad võimalusi, nagu materjalide analüüsi automatiseerimine ja kohene tagasiside kirjutamisele, on nendega seotud ka mured loovuse säilimise, kriitilise mõtlemise arengu ning akadeemilise terviklikkuse tagamise osas (Namanya ja Pearl Caballero-Talibong, 2025).

ChatGPT ja teiste GenAI tööriistade puhul tuuakse peamiste riskidena esile kriitilise mõtlemise nõrgenemine, eeskätt uurimistulemuste hindamisel, ning potentsiaalselt eelarvamusliku või eksitava teabe levik. Õendushariduses peetakse kõige tõsisemaks ohuks akadeemilise aususe kahjustamist. Akadeemilist ausust defineeritakse kui eetika- ja kutsealaste põhimõtete, standardite ja järjepideva väärtussüsteemi järgimist, mis juhib otsustamist hariduses, teadustöös ja praktikas (Newton jt, 2025).

Mitmed uuringud viitavad, et kuigi üliõpilased on GenAI omaks võtnud selle efektiivsuse tõttu, on juhendamine sageli ebapiisav ning esinevad erinevused hoiakutes ja kasutusmustrites, sealhulgas soopõhised erinevused (Mazaherian ja Nourbakhsh, 2025). Austraalias õendusüliõpilaste seas tehtud uuringus leidis vaid 20% osalejatest, et nende teadmised AI kasutamiseks on piisavad, ning 41% pidas tehisintellekti kasutamist akadeemilise pettuse või plagiadi vormiks (Zgambo jt, 2025). Samuti on üliõpilaste ja õppejõudude seas levinud mure plagiadi, tehisintellektile liigse tuginemise,

valeinformatsiooni, andmekaitse ning AI-alase kirjaoskuse puudulikkuse pärast (Thanh Trung, 2025).

Malaisias läbiviidud uuring näitas, et naisüliõpilased olid akadeemilise aususe küsimustes tundlikumad ning toetasid tugevamalt tehisintellekti eetikahariduse vajadust, väljendades suuremat valmisolekut võtta tehnoloogia eetika suhtes reflektiivne ja sotsiaalselt vastutustundlik hoiak (Bin Mohd Khidir jt, 2025).

Tehisintellektil põhinevad vestlusrobotid võivad olla võimelised toetama uurimistöö eri etappe, sealhulgas uurimisküsimuste ja hüpoteeside sõnastamist, meetodika arendamist, andmeanalüüsi ning käsikirjade koostamist (Imran ja Almusharraf, 2023). Rentier (2025) rõhutab, et GenAI erineb tavapära kirjutamist toetavatest tööriistadest (nt õigekirjakontroll või tõlkeprogrammid), kuna see ei paranda üksnes keelt, vaid loob ka uut sisu. Samas on GenAI kasutamise puhul probleemiks läbipaistvuse puudumine: kasutatavad allikad ei ole selgelt tuvastatavad ning loodud tekst võib sisaldada väärinfot, aegunud andmeid või tahtmatut lauseplagiaati. Kuigi AI-tuvastustööriistad arenevad pidevalt, toimub nende ja GenAI mudelite vahel pidev „võidurelvastumine“, mis muudab täieliku kontrolli keeruliseks (Rentier, 2025). Kanadas läbiviidud uuringus, kus üliõpilased pidid kaasama ChatGPT 3.5 lõputööde koostamisse, leidis 93% osalejatest, et see on kasulik ideede genereerimiseks ja arutelu toetamiseks, kuid vaid 22% nõustus täielikult, et see aitab lõputööga alustada, ning 11% uskus, et see parandab kirjutamise kvaliteeti (Newton jt, 2025).

Uuringud viitavad ka sellele, et paljudel üliõpilastel esineb väärarusaamu GenAI olemuse kohta, käsitledes seda pigem otsingumootori või kokkuvõtete koostajana, mõistmata selle ennustuspõhist masinõppeloogikat. Samas näitavad tulemused, et üliõpilastel on GenAI kasutamise legitiimsuse ja sobivuse suhtes erinevad seisukohad, mistõttu on oluline arvestada nende vaatenurkadega nii poliitikate kui ka õppekava kujundamisel (Johri jt, 2024).

Kanadas õendusüliõpilaste seas tehtud intervjuudest selgus, et kuigi ChatGPT kasutamist peeti kirjutamisel toetavaks, nähti ohtu liigsele sõltuvusele, mis võib pärssida kirjutamisoskuste kujunemist ja säilimist (Lam jt, 2025). Üliõpilased tõid esile GenAI kasu produktiivsuse suurendamisel ja töö struktureerimisel, kuid samas tajusid õppimise sügavuse vähenemist. Ebakindlust süvendas asjaolu, et juhised GenAI kasutamise kohta olid ebaselged ja pidevas muutumises ning õppejõudude praktika varieerus täielikust keelustamisest kuni

aktiivse julgustamiseni. Lisaks tõsteti esile autoriõiguse ja intellektuaalomandi küsimused ning privaatsus- ja andmekaitseriskid. (Johri jt, 2024).

Eetilise hindamise seisukohalt ilmneb, et üliõpilased võivad käsitleda tehisintellekti abil kirjutamist eraldiseisva moraalse kategooriana, mitte pelgalt tavapärase petmise laiendusena. Üliõpilased, kes samastavad tehisintellektiga kirjutamise akadeemilise ebaaususega, peavad seda oluliselt väiksema tõenäosusega eetiliseks. Magistrandid hindavad AI-toega kirjutamist bakalaureuseõppe üliõpilastest märksa harvemini vastuvõetavaks, mis võib peegeldada kõrgemaid originaalsuse ja teadusliku ranguse ootusi. Lisaks ilmnes, et Grammarly Pro kasutajad kasutavad peaaegu kaks korda suurema tõenäosusega ka teisi tehisintellekti tööriistu, mis võib viidata suuremale harjumuspärasusele AI-põhiste kirjutamisabiliste suhtes. (Lund jt, 2025b).

Hong Kongis läbiviidud uuringus peeti tehisintellekti otsest kasutamist sisu loomiseks ja kopeerimiseks plagiaadi oluliseks vormiks, kuid üliõpilased olid ebakindlamad GenAI peenemate väärkasutusviiside suhtes, mis näitab raskusi eristada toetavat kasutust akadeemilisest väärkäitumisest (Chan, 2025). Samuti on Chan (2025) kirjeldanud „tehisintellekti plagiaadismi“ kui ebaetilist praktikat, kus GenAI abil luuakse plagieeritud sisu ilma tehisintellekti panust või allikaid nõuetekohaselt märkimata.

Liibanonis läbiviidud uuringus rõhutati tehisintellekti tööriistade kahetist olemust: vastutustundetu kasutamine võib soodustada plagiaati, pärssida kriitilise mõtlemise arengut ja levitada ebatäpset või eelarvamuslikku teavet, kuid teadlikul ja pedagoogiliselt eesmärgipärasel rakendamisel võib see rikastada õpikogemust ja toetada uurimistööd. Samas tõdeti, et GenAI kasutamise raskesti tuvastatav iseloom võib tahtmatult soodustada ebaetilist käitumist, pakkudes näilist „otseteed“ akadeemilise eduni. Samas uuringus leiti ka, et üliõpilased kasutavad aktiivselt strateegiaid plagiaadiriski vähendamiseks, näiteks AI loodud teksti parafraseerimist. Õppejõud rõhutasid omakorda parafraseerimise ja korrektse viitamise vajalikkust, kuid ei olnud alati teadlikud sellest, et tehisintellekti saab kasutada ka parafraseerimise automatiseerimiseks, mis võib vähendada üliõpilase tegelikku panust (Karkoulia jt, 2025).

Georgetowni ülikooli magistrantidega tehtud intervjuudest selgus, et enamik osalejaid pidas tehisintellekti kasutamist ja plagiaati moraalselt valeks ning kirjeldas seda kui intellektuaalset ebaausust või laiskust (Bissessar, 2025). Õendusüliõpilaste seas läbiviidud uuring kinnitas

Samuti, et GenAI võib ohustada töö autentsust ning tekitada muret õiglustunde ja akadeemilise integriteedi pärast (Siah jt, 2026).

Institutsionaalsel tasandil peetakse vajalikuks ajakohastada akadeemilise aususe poliitikaid ning lisada neisse selgesõnalised juhised tehisintellekti kasutamiseks. Oluliseks peetakse ka regulaarset teavitustööd, mehhanisme murede raporteerimiseks ning üliõpilaste arusaamade süstemaatilist kaardistamist uuringute ja fookusgruppide kaudu. Lisaks soovitatakse korraldada koolitusi, kasutada juhtumipõhiseid näiteid ning integreerida õppekavasse digitaalse kirjaoskuse ja AI eetika käsitlusi. Hindamise meetodite ajakohastamine ning AI-tuvastustööriistade kasutamine võib samuti aidata vähendada väärkäitumist, kuigi nende tööriistade piirangud eeldavad pidevat arendamist (Lund jt, 2025a).

Seran jt (2025) rõhutavad, et GenAI laialdane levik kujutab kõrgharidusele kiireloomulist väljakutset ning nõuab ennetavat tegutsemist, sh tehisintellekti kirjaoskuse programmide loomist, ajakohastatud akadeemilise terviklikkuse poliitikaid ning reflekteerivaid õpetamispraktikaid. Uuringud viitavad ka sellele, et üliõpilaste isiklikud eetilised uskumused mõjutavad hinnanguid GenAI kasutamise aktsepteeritavusele rohkem kui institutsionaalsed reeglid (Lund jt, 2025a; Lund jt, 2025b).

Lisaks selgus USA-s läbiviidud uuringust, et enamik vastajatest (84%) oli teadlik, et Grammarly Pro võib kasutada tehisintellekti kirjutamise parandamiseks ning et sellist kasutust on võimalik tuvastada AI-kontrolltööriistadega. Üliõpilased pidasid väikeste tekstiosade kirjutamiseks AI kasutamist üldiselt lubatavamaks kui kogu töö genereerimist, mida hinnati peaaegu universaalselt vastuvõetamatuks (Lund jt, 2025a).

GenAI-d kasutatakse aina laialdasemalt, kuid see võib ohustada töö autentsust ja autorlust ning üliõpilased ei pruugi eristada enda ja tehisintellekti panust. Tehisintellekti kasutamine võib viia ka varjatud plagiaadini (Siah jt, 2026; Zgambo jt, 2026). Samuti võib tehisintellekti laialdane kasutamine vähendada analüütilist mõtlemist ning õliõpilastel võib tekkida sõltuvus tehisintellekti poolt loodud vastustest. Tehisintellekti kasutamisel peab olema väga kriitiline, kuna see võib genereerida ebatäpset või kallutatud infot, mis on eriti ohtlik tervishoiu kontekstis. (Sengul jt, 2025).

Uuringud on välja toonud, et GenAI-d võib kasutada ideede genereerimiseks ja ajurünnakuks, teksti keeleliseks parandamiseks, keeruliste mõistete selgitamiseks, struktuuri loomiseks (nt

peatükkide moodustamiseks). Selle tingimuseks on aga, et üliõpilane säilitab sisulise kontrolli ja vastutuse ning AI kasutus on läbipaistev. Ebaeetiliseks loetakse AI poolt genereeritud teksti esitamist oma tööna, ilma kontrollita automaatset kirjanduse ülevaate koostamist ilma kontrollita, viidete genereerimist ilma allikaid kontrollimata ning uurimistulemuste või andmete loomist AI abil, mis kvalifitseerub plagiaadiks ja akadeemilise aususe rikkumiseks. (Bittle ja El-Gayar, 2025; Hinsche jt, 2026). Selle vältimiseks peab õppeasutus looma selged AI kasutamise juhised, integreerima AI eetika õppekavasse ning õpetama AI kriitilist kasutamist. Lõputöö juhendajad peaksid samuti AI kasutamist juhendamise protsessis arutama. (Dodson jt, 2025).

4. ARUTELU

Käesoleva lõputöö tulemused näitavad, et lõputöö kirjutamisega seotud eetilised väljakutsed on mitmetahulised ning seotud nii individuaalsete oskuste, õppekorralduse kui ka institutsionaalsete ja tehnoloogiliste teguritega. Tulemused kinnitavad, et lõputöö koostamine ei tähenda üksnes akadeemilise teksti vormistamist, vaid kujutab endast olulist osa üliõpilase professionaalse ja eetilise mõtlemise arengust, millel on õendushariduses keskne roll (Carter jt, 2019; Fadlalmola jt, 2022; Tracy, 2025).

Kirjandusallikate analüüsist selgus, et Eesti kontekstis ei ole õendusüliõpilaste eetilisi väljakutseid lõputöö kirjutamisel varasemalt uuritud. Seetõttu ei olnud võimalik käesoleva töö tulemusi võrrelda Eestis läbiviidud samateemaliste uuringutega. Rahvusvahelises teaduskirjanduses leidis küll mõningaid õendusüliõpilasi käsitlevaid uuringuid, kuid suur osa neist keskendus eetilistele probleemidele kliinilises praktikas. Viimastel aastatel on teaduskirjanduses märgatavalt enam tähelepanu pööratud tehisintellekti kasutamise seotud eetilistele küsimustele ja akadeemilise aususe probleemidele.

Individuaalsete tegurite tasandil viitavad tulemused sellele, et ebakindlus akadeemilise kirjutamise oskuste ning kõrgete akadeemiliste nõudmiste suhtes võib suurendada eetilist probleemsete valikute riski. See on kooskõlas varasemate uuringutega, mis rõhutavad akadeemilise kirjaoskuse ja enesetõhususe tähtsust eetiliste otsuste kujunemisel (Højbjerg ja Hindhede, 2025; He jt, 2024). Seetõttu on oluline arendada akadeemilise kirjutamise oskusi järjepidevalt kogu õppeprotsessi vältel. Uurimisprobleemi sõnastamise, meetodika kirjeldamise ning arutelu kirjutamise harjutamine erinevates õppeainetes võiks toetada üliõpilaste enesekindlust ning vähendada lõputöö kirjutamisega seotud stressi. Süsteemne ettevalmistus aitaks kujundada akadeemilise aususe põhimõtete järgimist juba õpingute varases etapis.

Õppeprotsessi tasandil ilmnes, et juhendamise kvaliteet ja toetussüsteemide ebaühtlus võivad mõjutada üliõpilaste akadeemilist enesekindlust ning eetilisi otsuseid. Varasemad uuringud on toonud esile juhendaja olulise rolli nii teadmiste kujundamisel kui ka eetiliste dilemma käsitlemisel (Karlsholm jt, 2023; Jaensson jt, 2024). Käesoleva töö tulemused viitavad, et juhendamispraktikate erinevus võib mõjutada üliõpilaste motivatsiooni ja lõputöö kvaliteeti. Samuti tõstatab küsimus juhendaja rolli piiridest, eriti olukordades, kus juhendaja sekkumine tekstiloomesse võib muuta ebaselgeks piiri juhendamise ja kaasautorluse vahel. See näitab

vajadust ühtsemate juhendamispõhimõtete ja selgemate ootuste järele. Uuringu tulemused viitavad ka sellele, et üliõpilased võivad kogeda ebakindlust erinevate juhendajate ja hindamiskomisjonide ootuste tõttu.

Institutsionaalsel tasandil näitasid tulemused, et üksnes akadeemilise aususe reeglite ja kontrollimeetmete olemasolu ei pruugi olla piisav eetiliste hoiakute kujundamiseks. Lund jt (2025b) rõhutavad, et reeglite tundmine ei taga automaatselt eetilist käitumist, mistõttu on oluline väärtuspõhine lähenemine õpetamisele. Kuigi kõrgkoolides kasutatakse juhendeid kirjalike tööde koostamiseks ja plagiaadi vältimiseks, viitavad tulemused vajadusele lõimida akadeemilise kirjutamise ja teaduseetika põhimõtteid süsteemsemalt kogu õppeprotsessi. Selline lähenemine toetaks üliõpilaste oskuste järkjärgulist kujunemist ning aitaks vähendada lõputöö kirjutamisega seotud raskusi.

Tulemused viitavad ka vajadusele pakkuda rohkem toetavaid seminare ja praktilisi arutelusid lõputöö koostamise ajal. Regulaarne võimalus tutvustada oma tööd kaasüliõpilastele ja õppejõududele ning saada mitmekülgset tagasisidet võiks toetada nii akadeemiliste oskuste arengut kui ka kriitilise mõtlemise kujunemist. Lisaks juhendajapoolsele nõustamisele võiks suuremat rõhku panna kaasõppimisele ja refleksioonile.

Tehnoloogiliste tegurite kontekstis tõi töö esile tehisintellekti kasutamise seotud eetilised küsimused. Tulemused näitasid, et tehisintellekti kasutamine võib mõjutada akadeemilist terviklikkust ja kriitilise mõtlemise arengut, samas kui selged juhised selle vastutustundlikuks kasutamiseks ei ole alati piisavalt määratletud (Newton jt, 2025; Rentier, 2025). See võib põhjustada üliõpilastes ebakindlust lubatud ja lubamatu kasutuse piiride osas. Seetõttu on oluline käsitleda tehisintellekti mitte ainult võimaliku rikkumise allikana, vaid ka õppimist toetava vahendina, mille kasutamine eeldab selgelt sõnastatud eetilisi ja metodoloogilisi juhiseid.

Kokkuvõttes rõhutavad käesoleva töö tulemused vajadust süsteemse lähenemise järele, mis hõlmab akadeemilise kirjutamise järjepidevat arendamist, juhendamiskäitumise ühtlustamist ning eetiliste ja tehnoloogiliste aspektide teadlikku integreerimist õppeprotsessi. Selline lähenemine toetab üliõpilaste teaduspädevuste kujunemist ning aitab kaasa tõenduspõhise ja eetiliselt vastutustundliku õenduspraktika arengule.

Käesolev lõputöö on oluline Eesti õendushariduse kontekstis, kuna varasemad selle teemaga seotud uuringud on keskendunud peamiselt õpetajakoolituse või erinevate erialade üliõpilaste akadeemilise aususe ja eetiliste väljakutsete käsitlemisele (Raudmäe jt, 2017; Remmik jt, 2019; Tasa jt, 2019). Rakenduskõrgkoolide õendusüliõpilaste eetilisi väljakutseid lõputöö kirjutamisel ei ole varasemalt uuritud. Töö tulemused annavad ülevaate õendusüliõpilaste kogetud raskustest lõputöö koostamisel ning pakuvad võimalikke suundi õppeprotsessi arendamiseks ja eetiliste väljakutsete vähendamiseks.

Uurimistöö tulemused annavad ülevaate õendusüliõpilaste kogetud eetilistest väljakutsetest ning võivad olla aluseks akadeemilise kirjutamise, teaduseetika ja lõputöö juhendamise põhimõtete edasiarendamisel õendushariduses.

JÄRELDUSED

1. Käesoleva uurimistöö tulemused näitasid, et individuaalsed eetilised väljakutsed lõputöö kirjutamisel on peamiselt seotud üliõpilaste ebapiisavate akadeemilise kirjutamise oskustega, sealhulgas parafraseerimise, korrektse viitamise ja teadusallikate kasutamisega. Lisaks mõjutasid eetiliste probleemide kujunemist ajapuudus, stress, motivatsioonilangus ning ebakindlus oma teadmiste ja oskuste suhtes. Õppeprotsessiga seotud väljakutsetena ilmsid juhendamise kvaliteedi ja järjepidevuse erinevused, ebaselged ootused ning vähene süsteemne toetus akadeemilise kirjutamise oskuste arendamisel kogu õppeprotsessi vältel.
2. Institutsionaalsete eetiliste väljakutsetena tõusid esile akadeemilise aususe põhimõtete ebauhtlane käsitlemine ning vajadus siduda eetika ja akadeemilise kirjutamise õpetamine süsteemsemalt erinevate õppeainetega. Tehnoloogiliste väljakutsete puhul ilmsid, et tehisintellekti kasutamine on muutnud keerukamaks plagiaadi, autorluse ja läbipaistvuse piiride mõistmise. Üliõpilastel esines ebakindlust selles, millisel määral ja viisil on tehisintellekti kasutamine akadeemilises töös lubatud, mis viitab vajadusele selgete juhiste ja ühtsete põhimõtete järele.
3. Tulemuste põhjal on oluline arendada õppeasutustes süsteemset lähenemist akadeemilise kirjutamise ja teaduseetika õpetamisele kogu õppeprotsessi vältel. Soovitav on pakkuda üliõpilastele rohkem praktilisi võimalusi parafraseerimise, viitamise ja teadustöö kirjutamise oskuste arendamiseks ning toetada kriitilise mõtlemise kujunemist. Samuti on vajalik ühtlustada juhendamispraktikaid ning pakkuda juhendajatele täiendkoolitusi eetiliste küsimuste ja tehisintellekti kasutamise teemadel. Lisaks tuleks välja töötada selged juhised tehisintellekti kasutamiseks akadeemilises töös, et toetada üliõpilaste AI-kirjaoskuse arengut ning vähendada ebaeetilise käitumise riski lõputöö kirjutamise protsessis.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Ansari, N., Pitts, L., Wilson, C. (2025). An online approach to teaching graduate nursing students to write integrative literature reviews: Examples from two published cases. *Nurse Education in Practice*, 82, 1–7. <http://doi.org/10.1016/j.nepr.2024.104241>
- Barbosa, D.A., Padilha, M.I. (2018) Ethical dilemmas for the areas of Nursing and Health in relation to Preprints. *Revista Brasileira Enfermagem*, 71(Suppl 6), 2602–2603. <https://doi.org/10.1590/0034-7167.201871supl601>
- Bekman, N. (2025). Addressing dishonesty in nursing education: A systematic review. *Nurse Education in Practice*, 75, Article 103083. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2025.103083>
- Bin Mohd Khidir, M. L., bin Sa'ari, S.N., bin Mohd Mokhtar, M.F. (2025). Academic Integrity in the Age of Generative AI: Ethical Challenges and Perceptions among TVET Students at POLIMAS. *International Action Research TVET Conference, IARTC*, 10(2), 398–409.
- Bissessar, C. (2025). An exploration of students' perceptions of artificial intelligence and plagiarism at a higher education institution, *Equity in Education & Society*, 0(0) 1–16. <https://doi.org/10.1177/27526461251326919>
- Bittle, K., El-Gayar, O. (2025). Generative AI and Academic Integrity in Higher Education: A Systematic Review and Research Agenda. *Information*, 16(4), 296. <https://doi.org/10.3390/info16040296>
- Butler, S. (2025). Understanding literature reviews: a guide for enhancing nursing practice globally. *Nurse Researcher*, 33(2): 27–33. <http://doi.org/10.7748/nr.2025.e1949>
- Carter, H., Hussey, J., Forehand, J.W. (2019). Plagiarism in nursing education and the ethical implications in practice. *Heliyon*, 5, 1–8. <http://doi.org/10.1016/j.heliyon.2019.e01350>
- Chan, C.K.Y. (2025). Students' perceptions of 'AI-giarism': investigating changes in understandings of academic misconduct. *Education and Information Technology*, 30, 8087–8108. <https://doi.org/10.1007/s10639-024-13151-7>
- Creighton, L., Mitchell, G., Hamilton, C, Craig, S., Stark, P., McLaughlin-Borlace, N., Slade, C., Brown Wilson, C. (2025). Integrating academic and professional integrity: a co-designed serious game for nursing students - a multi-methods study. *International Journal for Educational Integrity*, 21(8), 1–20. <https://doi.org/10.1007/s40979-025-00181-y>
- Dodson, T., Thompson-Hairston, K., Reed, J. (2025). Nursing students' AI literacy and ethical understanding of AI in nursing education. *Teaching and Learning in Nursing*, 20, 1–5. <http://doi.org/10.1016/j.teln.2025.07.004>
- Eesti valdkondadeülese ennetuse kontseptsioon. (2020). Siseministeerium. https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/documents/2021-10/valdkondadeulese-ennetuse-kontseptsioon_05.2021.pdf (24.01.2026)
- Eesti õenduse ja ämmaemanduse arengustrateegia 2021–2030: Ühised sammud terviseni. Eesti Õdede Liit, Eesti Ämmaemandate Ühing, Eesti Õendusjuhtide Ühng. <https://www.ena.ee/wp-content/uploads/2022/04/Arengustrateegia-2021-2030.pdf> (26.04.2026)

- Fadlalmola, H.A., Elhusein, A.M., Swamy, D.S.V., Hussein, M.K., Mamanao, D.M., Mohamedsalih, W.E. (2022). Plagiarism among nursing students: A systematic review and meta-analysis. *International Nursing Review*, 69(4), 492–502. <http://doi.org/10.1111/inr.12755>
- Farah, F. (2025). Academic and clinical integrity: Undergraduate nursing students' perceptions. *International Journal of Ethics Education*, 21, 1–14. <https://doi.org/10.1007/s40979-025-00188-5>
- Festas, I., Seixas, A., Matos, A. (2022). Plagiarism as an academic literacy issue: the comprehension, writing and consulting strategies of Portuguese university students. *International Journal for Educational Integrity*, 18, 1–18. <https://doi.org/10.1007/s40979-022-00119-8>
- Glerean, N., Talman, K., Glerean, E., Hupli, M., Haavisto, E. (2023). Development and psychometric testing of the perception of nursing profession instrument. *Journal of Advanced Nursing*. 79, 4074–4087. <https://doi.org/10.1111/jan.15726>
- Grønning, K., Karlsholm, G., André, B. (2022). Undergraduate Nursing Students' Experiences of Conducting Clinical Research Projects in Their Bachelor Theses - a Qualitative Study. *SAGE Open Nursing*, 8, 1–9. <http://doi.org/10.1177/23779608221094537>
- Hinsche, L, Hasseler, M, Tischendorf, T., Schaal, T. (2026) Rapid review on GenAI in nursing education. *Frontiers in Health Services*, 5, 01–13. <http://doi.org/10.3389/frhs.2025.1725425>
- He, F.X., Fanaian, M., Ming Zhang, N., Lea, X., Geale, S.K., Gielis, L, Razaghi, K., Evans, A. (2024). Academic dishonesty in university nursing students: A scoping review, *International Journal of Nursing Studies*, 154, 1–11. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2024.104752>
- Hea teadustava. (2023). Tartu Ülikooli eetikakeskus. https://eetika.ee/sites/default/files/2023-06/HEA%20TEADUSTAVA_2023.pdf (24.01.2026)
- Henttonen, A., Fossum, B., Scheja, M., Teräs, M., Westerbotn, M. (2021). Nursing students' expectations of the process of writing a bachelor's thesis in Sweden: A qualitative study. *Nurse Education in Practice*, 54, 1–7. <http://doi.org/10.1016/j.nepr.2021.103095>
- Henttonen, A., Teräs, M., Scheja, M., Westerbotn, M. (2025). Useful Learning From Bachelor's Thesis to Professional Nursing Practice: A Qualitative Interview Study. *SAGE Open Nursing*, 11, 1–9. <http://doi.org/10.1177/23779608251317111>
- Højbjerg, K., Hindhede, A.K. (2025). Academic writing strategies among Danish students with a professional background. *Education Inquiry*, 16(3), 358–373. <http://doi.org/10.1080/20004508.2023.2223790>
- Imran, M., Almusharraf, N. (2023). Analyzing the role of ChatGPT as a writing assistant at higher education level: A systematic review of the literature. *Contemporary Educational Technology*, 15(4), 1–14. <https://doi.org/10.30935/cedtech/13605>
- Jaensson, M., Wätterbjörk, I., Isaksson, A.K., Falk-Brynhildsen, K. (2024). Nursing students' expectations of group supervision while writing a bachelor thesis: A pre-post survey. *Nurse Education Today*, 139, 1–6. <http://doi.org/10.1016/j.nedt.2024.106257>
- Jamieson, S., Howard, R. M. (2019). Rethinking the relationship between plagiarism and academic integrity. *Revue internationale des technologies en pédagogie universitaire*.

International Journal of Technologies in Higher Education, 16(2), 69–85.
<https://doi.org/10.18162/ritpu-2019-v16n2-07>

Jaohar Maknun, M. (2025). A Case Study of Challenges Faced by Undergraduate Students in Writing Thesis. *Journal of Applied Linguistics (ALTICS)*, 7(2), 96–108.
<https://doi.org/10.36423/altics.v7i2.2487>

Johri, A., Hingle, A., Schleiss, J. (2024). Misconceptions, Pragmatism, and Value Tensions: Evaluating Students' Understanding and Perception of Generative AI for Education. *IEEE Frontiers in Education Conference (FIE)*, 1–9. <http://doi.org/10.48550/arXiv.2410.22289>

Karkouljian, S., Sayegh, N., Sayegh, N. (2025). ChatGPT Unveiled: Understanding Perceptions of Academic Integrity in Higher Education - A Qualitative Approach. *Journal of Academic Ethics*, 23, 1171–1188.. <https://doi.org/10.1007/s10805-024-09543-6>

Karlsen Dogan, E.I., Kjendsli, M., Ekiz, P., Fjørtoft, A.-K. (2025). The bachelor's thesis in nursing education: A scoping Review. *Nurse Education in Practice*, 85, 1–12.
<http://doi.org/10.1016/j.nepr.2025.104371>

Karlsholm, G., André, B., Grønning, K. (2023). Nursing students' experience of writing a bachelor thesis – a qualitative study. *International Journal of Educational Research Open*, 4, 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2023.100257>

Khumalo, N. P., Naidoo, D., Bhengu, T. J. (2024). An Interdisciplinary Collaboration of the Writing Centre Support and the Nursing Department on the Development of Academic Research Writing. *African Journal of Inter/Multidisciplinary Studies*, 6(1), 1–12.
<https://doi-org.rara.idm.oclc.org/10.51415/ajims.v6i1.1388>

Kõrgharidusseadus. (2025). RT I, 19.03.2019, 12. <https://www.riigiteataja.ee/akt/KHaS>

Lam, M., Adhami, N., Du, O., Huntley, R., Abdulai, A.F., Yi Wong, K.L., Hung. L. (2025). Undergraduate Nursing Students' Perspectives on Artificial Intelligence in Academia. *Canadian Journal of Nursing Research*, 57(4), 507–516.
<http://doi.org/10.1177/08445621251347025>

Lin, H., Yan, M., Fang, Y., Wang, Y. (2024). Barriers to the completion of bachelor thesis for bachelor nursing students during their internship: A qualitative study from dual student and faculty perspectives. *Nurse Education Today*, 132, 1–8.
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2023.105997>

Lund, B. D., Lee, T. H., Mannuru, N. R., Arutla, N. (2024). Student Perceptions of Academic Misconduct in the Age of Generative AI. *ALISE Proceedings*.
<https://doi.org/10.21900/j.alise.2024.1753>

Lund, B. D., Lee, T. H., Mannuru, N. R., Arutla, N. (2025a). AI and academic integrity: Exploring student perceptions and implications for higher education. *Journal of Academic Ethics*, 23(3), 1545–1565. <https://doi.org/10.1007/s10805-025-09613-3>

Lund, B. D., Mannuru, N. R., Teel, Z. A., Lee, T. H., Ortega, N. J., Simmons, S., Ward, E. (2025b). Student perceptions of AI-assisted writing and academic integrity: Ethical concerns, academic misconduct, and use of generative AI in higher education. *AI in Education*, 1(1), Article 2, 1–13. <https://doi.org/10.3390/aieduc1010002>

- Maoz, E., Danino, E. (2025). Let's talk honestly about dishonesty: A qualitative study exploring the intersection of values and academic dishonesty in nursing students. *Nurse Education in Practice*, 87, 1–8. <http://doi.org/10.1016/j.nepr.2025.104465>
- Mazaherian, A., Nourbakhsh, E. (2025). Beyond the Hype: Critical Analysis of Student Motivations and Ethical Boundaries in Educational AI Use in Higher Education. 6th International Congress of Education, Social and Cultural Studies with Futurist Education. Dubai. <https://arxiv.org/pdf/2511.11369> (02.01.2026)
- Mitchell, K. (2018). Constructing Writing Practices in Nursing. *Journal of Nursing Education*, 57(7), 399-407. <http://doi.org/10.3928/01484834-20180618-04>
- Namanya, D., Pearl Caballero-Talibong, M. (2025). Harnessing the Potential of AI Tools for Student Thesis Research and Writing: An Appreciative Inquiry. *Pan-African Journal of Education & Social Sciences (PAJES)*, 6(1), 30–48. <https://doi-org.rara.idm.oclc.org/10.56893/pajes2025v06i01.03>
- Nasim, N., Raana, T. (2024). Exploring Student's Perception and Experiences of Challenges in Academic Writing: A Qualitative Study. *Middle East Journal of Applied Science & Technology (MEJAST)*, 7(3), 56–64. DOI: <https://doi.org/10.46431/MEJAST.2024.7306>
- Nezamzadeh, M., Nouri, J.M., Moayed, M.S., Pishgooie, S.A.H., Khaghanizadeh, M. (2025). Factors Affecting the Formation of Ethical Conflicts in the Education of Nursing Students: A Meta-synthesis Study. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*. 30(5), 625-633. http://doi.org/10.4103/ijnmr.ijnmr_210_24
- Nortes, I., Fierz, K., Goddixsen, M.P., Johansen, M.V. (2024). Academic integrity among nursing students: A survey of knowledge and behavior. *Nursing Ethics*, 31(4), 553–571. <http://doi.org/10.1177/09697330231200568>
- Newton, L., Wignall, A., Fullerton, C. (2025). Nursing Students' Perceptions of Using ChatGPT in a Written Assignment. *Quality Advancement in Nursing Education*, 11(2), 1–19. <https://doi.org/10.17483/qc1kc694>
- Raudmäe, M., Remmik, M., Lepp, L., Roos, L. (2017). Õpetajakoolituse üliõpilaste arusaamad akadeemilisest petturlusest, selle põhjustest ja vähendamise võimalustest. *Sõjateadlane*, 4, 170–190. <https://doi.org/10.15157/st.vi4.23999>
- Remmik, M., Tasa, T., Roos, L., Löfström, E. (2019). Üliõpilaste arusaamad plagiadist ja plagiadituvastussüsteemidest. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri*, 7(1), 157–180. doi: <https://doi.org/10.12697/eha.2019.7.1.07>
- Rentier, E.S. (2025). To use or not to use: exploring the ethical implications of using generative AI in academic writing. *AI Ethics*, 5, 3421–3425 (2025). <https://doi.org/10.1007/s43681-024-00649-6>
- Richards, F., Harwood, N. (2024). Proofreading student writing: a research-based stakeholder tool focused on ethical practice. *International Journal for Educational Integrity*, 20, 1–16. <https://doi.org/10.1007/s40979-024-00165-4>
- Saeedinezhad, F., Vizeshfard, F. (2025). Exploring the experiences of faculty members and graduate nursing students regarding academic counseling. *BMC Medical Education*, 25(1), 1–13. <http://doi.org/10.1186/s12909-025-07358-6>

- Salzmann-Erikson, M., Eriksson, H., Björklund, O., Hedlund, Å. (2025). Structuring higher-order thinking: a national analysis of learning outcomes in Swedish undergraduate nursing thesis courses. *BMC Nursing*, 24(1), 1–14. <http://doi.org/10.1186/s12912-025-03824-0>
- Schofield, G., Dittborn, M., Selman, L.E., Huxtable, R. (2021). Defining ethical challenge(s) in healthcare research: a rapid review. *BMC Medical Ethics*, 22, 1–17. <https://doi.org/10.1186/s12910-021-00700-9>
- Sengul, T., Sariköse, S., Gul, A. (2025). *Nursing Ethics*, 32(8), 2490–2515. <https://doi.org/10.1177/09697330251366600>
- Seran, C.E, Tan, M.J.T., Abdul Karim, H., AlDahoul, N. (2025) A conceptual exploration of generative AI-induced cognitive dissonance and its emergence in university-level academic writing. *Frontiers in Artificial Intelligence*, 8, 01–05. <http://doi.org/10.3389/frai.2025.1573368>
- Shen, Y., Feng, H. Li, X. (2024). Academic resilience in nursing students: a concept analysis. *BMC Nursing*, 23, 466. <https://doi.org/10.1186/s12912-024-02133-2>
- Siah, C-J.R., Lim, J.V., Lyu, M.N., Levett-Jones, T., Mattar, I. (2026). Authenticity and academic integrity in Generative Artificial Intelligence (GenAI) use among undergraduate nursing students. *Journal of Professional Nursing*, 62, 45–51. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2025.10.007>
- Silva, A.R., Padilha, M.I., Petry, S., Silva, E. Silva, V., Woo, K., Galica, J., Wilson, R., Luctkar-Flude, M. (2022). Reviews of Literature in Nursing Research: Methodological Considerations and Defining Characteristics. *Advances in Nursing Science*, 45(3), 197–208. <http://doi.org/10.1097/ANS.0000000000000418>
- Soliman Abdel-Khalik, A., Mohamed Adam,, S., Abdel- Azeem, H. (2021). Developing Strategies for Overcoming Challenges Faced by Postgraduate Nursing Students. *Egyptian Journal of Health Care*, 12(3), 737–750. <http://doi.org/10.21608/ejhc.2021.191669>
- Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli kirjalike tööde koostamise ja vormistamise juhend. (2023, muudetud 2025). Tallinna Tervishoiu Kõrgkool. https://www.ttk.ee/sites/default/files/2025-10/TTK%20kirjalike%20t%C3%B6%C3%B6de%20juhend%202025%20veebi_0.pdf
- Tasa, T. (2018). Tartu Ülikooli õppejõudude ja üliõpilaste arvamused plagiiaadist ning plagiiaadituvastussüsteemidest. Magistritöö. Tartu Ülikool, Sotsiaalteaduste valdkond, Haridusteaduste instituut. <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/ab3b2a0c-7569-4613-9e19-6149a7ff6190/content> (02.01.2026)
- Teixeira, L. (2025). Addressing ethical issues in nursing education. *British Journal of Nursing*, 34(12), 657–658. <https://doi.org/10.12968/bjon.2024.0389>
- Thanh Trung, N. (2025). Artificial Intelligence In Higher Education: A Systematic Review Of Impacts, Barriers, And Emerging Trends. *IOSR Journal of Research & Method in Education*, 15(3), 53–61. <http://doi.org/10.9790/7388-1503015361>
- Tracy, A. (2025). Strategies for Academic Integrity Orientation in Undergraduate Nursing Programs: A Scoping Review. *Journal of Nursing Education*, 64(1), 40–43. <http://doi.org/10.3928/01484834-20241204-03>

Zgambo, M., Costello, M., Buhlmann, M., Maldon, J., Anyango, E., Adama, E. (2025). Artificial intelligence and academic integrity in nursing education: A mixed methods study on usage, perceptions, and institutional implications. *Nurse Education Today*, 153, 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2025.106796>

**KIRJANDUSE OTSINGU RAPORT LÕPUTÖÖ PÕHIOSAS KASUTATUD
KIRJANDUSE OTSINGU KOHTA**

Tabel 2. Kirjanduse otsingu raport lõputöö põhiosas kasutatud kirjanduse otsingu kohta.

Andmebaas	Otsingusõnad	Piirangud	Leitud allikate arv	Dubleerivate allikate arv	Kasutatud allikate arv
Google Scholar	<i>final thesis AND nursing students AND ethical challenges</i>	2016-2026	17400	0	2
Google Scholar	<i>“nursing students` experiences of academic writing”</i>	2016-2026	0	0	0
Google Scholar	<i>academic writing AND ethical challenges AND nursing students</i>	2016-2026	20900	0	1
Google Scholar	<i>nursing students AND (academic integrity OR ethics) AND (thesis OR academic writing)</i>	2016-2026	23500	0	1
Google Scholar	<i>“nursing students perceptions of AI-assisted writing”</i>	2016-2026	0	0	0
Google Scholar	<i>AI AND academic integrity AND nursing students</i>	2016-2026	17600	1	4
Google Scholar	<i>nursing students AND academic writing AND ethical dilemmas</i>	2016-2026	18200	0	0
Google Scholar	<i>nursing students AND academic integrity AND plagiarism</i>	2016-2026	9670	1	1
Google Scholar	<i>nursing students AND thesis writing AND academic integrity</i>	2016-2026	16700	1	0
Google Scholar	<i>nursing students AND academic writing AND ethical perceptions</i>	2016-2026	17100	1	1
FreeFullPDF	<i>final thesis AND nursing students AND ethical challenges</i>	Review	15900	0	1
FreeFullPDF	<i>nursing students` experiences of academic writing</i>	Review	44800	0	0
FreeFullPDF	<i>academic writing AND ethical challenges AND nursing students</i>	Review	29400	0	1
FreeFullPDF	<i>nursing students AND (academic integrity OR ethics) AND (thesis OR academic writing)</i>	Review	5940000	0	1
FreeFullPDF	<i>nursing students perceptions of AI-assisted writing</i>	Review	4670	0	0
FreeFullPDF	<i>AI AND academic integrity AND nursing students</i>	Review	4090	3	0
FreeFullPDF	<i>nursing students AND academic writing AND ethical dilemmas</i>	Review	21500	6	0
FreeFullPDF	<i>nursing students AND academic integrity AND plagiarism</i>	Review	856	1	0
FreeFullPDF	<i>nursing students AND thesis writing AND academic integrity</i>	Review	3710	1	0
FreeFullPDF	<i>nursing students AND academic writing AND ethical perceptions</i>	Review	21000	2	0

Tabel 2 (järg). Kirjanduse otsingu raport lõputöö põhiosas kasutatud kirjanduse otsingu kohta.

Andmebaas	Otsingusõnad	Piirangud	Leitud allikate arv	Dubleerivate allikate arv	Kasutatud allikate arv
EBSCOhost Web: Academic Search Ultimate	final thesis AND nursing students AND ethical challenges	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	271	0	0
EBSCOhost Web: Academic Search Ultimate	<i>“nursing students` experiences of academic writing”</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	20037	0	3
EBSCOhost Web: Academic Search Ultimate	<i>academic writing AND ethical challenges AND nursing students NOT clinical study</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	0	0	0
EBSCOhost Web: Academic Search Ultimate	<i>nursing students AND (academic integrity OR ethics) AND (thesis OR academic writing)</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	30	0	1
EBSCOhost Web: Academic Search Ultimate	<i>“nursing students perceptions of AI-assisted writing”</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	2415	0	1
EBSCOhost Web: Academic Search Ultimate	<i>AI AND academic integrity AND nursing students</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	0	0	0
EBSCOhost Web: Academic Search Ultimate	<i>nursing students AND academic writing AND ethical dilemmas</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	0	0	0
EBSCOhost Web: Academic Search Ultimate	<i>nursing students AND academic integrity AND plagiarism</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	0	0	0
EBSCOhost Web: Academic Search Ultimate	<i>nursing students AND thesis writing AND academic integrity</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	0	0	0

Tabel 2 (järg). Kirjanduse otsingu raport lõputöö põhiosas kasutatud kirjanduse otsingu kohta.

Andmebaas	Otsingusõnad	Piirangud	Leitud allikate arv	Dubleerivate allikate arv	Kasutatud allikate arv
EBSCOhost Web: Academic Search Ultimate	<i>nursing students AND academic writing AND ethical perceptions</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	0	0	0
EBSCOhost Web: Health Source: Nursing/Academic Edition	<i>nursing students AND academic writing AND ethical dilemmas</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	185		0
EBSCOhost Web: Health Source: Nursing/Academic Edition	<i>final thesis AND nursing students AND ethical challenges</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	0	0	0
EBSCOhost Web: Health Source: Nursing/Academic Edition	<i>“nursing students` experiences of academic writing”</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	4135	0	2
EBSCOhost Web: Health Source: Nursing/Academic Edition	<i>academic writing AND ethical challenges AND nursing students</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	0	0	0
EBSCOhost Web: Health Source: Nursing/Academic Edition	<i>nursing students AND (academic integrity OR ethics) AND (thesis OR academic writing)</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	202	0	1
EBSCOhost Web: Health Source: Nursing/Academic Edition	<i>“nursing students perceptions of AI-assisted writing”</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	293	0	0
EBSCOhost Web: Health Source: Nursing/Academic Edition	<i>AI AND academic integrity AND nursing students</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	5	0	0

Lisa 1 (järg)

Tabel 2 (järg). Kirjanduse otsingu raport lõputöö põhiosas kasutatud kirjanduse otsingu kohta.

Andmebaas	Otsingusõnad	Piirangud	Leitud allikate arv	Dubleerivate allikate arv	Kasutatud allikate arv
EBSCOhost Web: Health Source: Nursing/Academic Edition	<i>nursing students AND academic integrity AND plagiarism</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	22	0	0
EBSCOhost Web: Health Source: Nursing/Academic Edition	<i>nursing students AND thesis writing AND academic integrity</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	40	0	0
EBSCOhost Web: Health Source: Nursing/Academic Edition	<i>nursing students AND academic writing AND ethical perceptions</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	2096	0	0
EBSCOhost Web: MEDLINE	<i>final thesis AND nursing students AND ethical challenges</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	2	0	0
EBSCOhost Web: MEDLINE	<i>“nursing students` experiences of academic writing”</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	2337	0	1
EBSCOhost Web: MEDLINE	<i>academic writing AND ethical challenges AND nursing students</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	3	0	0
EBSCOhost Web: MEDLINE	<i>nursing students AND (academic integrity OR ethics) AND (thesis OR academic writing)</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	844	0	1
EBSCOhost Web: MEDLINE	<i>“nursing students perceptions of AI-assisted writing”</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	2496	0	0
EBSCOhost Web: MEDLINE	<i>AI AND academic integrity AND nursing students</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	4	0	0

Lisa 1 (järg)

Tabel 2 (järg). Kirjanduse otsingu raport lõputöö põhiosas kasutatud kirjanduse otsingu kohta.

Andmebaas	Otsingusõnad	Piirangud	Leitud allikate arv	Dubleerivate allikate arv	Kasutatud allikate arv
EBSCOhost Web: MEDLINE	<i>nursing students AND academic writing AND ethical dilemmas</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	699	0	0
EBSCOhost Web: MEDLINE	<i>nursing students AND academic integrity AND plagiarism</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	185	0	0
EBSCOhost Web: MEDLINE	<i>nursing students AND thesis writing AND academic integrity</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	218	1	0
EBSCOhost Web: MEDLINE	<i>nursing students AND academic writing AND ethical perceptions</i>	English Full Text Peer Reviewed 2016-2026	4	0	2
ProQuest Research Library	<i>final thesis AND nursing students AND ethical challenges</i>	Full Text Peer Reviewed 2016-2026	1495	0	1
ProQuest Research Library	<i>“nursing students` experiences of academic writing”</i>	Full Text Peer Reviewed 2016-2026	0	0	0
ProQuest Research Library	<i>academic writing AND ethical challenges AND nursing students</i>	Full Text Peer Reviewed 2016-2026	4327	0	1
ProQuest Research Library	<i>nursing students AND (academic integrity OR ethics) AND (thesis OR academic writing)</i>	Full Text Peer Reviewed 2016-2026	0	0	0
ProQuest Research Library	<i>“nursing students perceptions of AI-assisted writing”</i>	Full Text Peer Reviewed 2016-2026	0	0	0
ProQuest Research Library	<i>AI AND academic integrity AND nursing students</i>	Full Text Peer Reviewed 2016-2026	554	0	0

Lisa 1 (järg)

Tabel 2 (järg). Kirjanduse otsingu raport lõputöö põhiosas kasutatud kirjanduse otsingu kohta.

Andmebaas	Otsingusõnad	Piirangud	Leitud allikate arv	Dubleerivate allikate arv	Kasutatud allikate arv
ProQuest Research Library	<i>nursing students AND academic writing AND ethical dilemmas</i>	Full Text Peer Reviewed 2016-2026	846	1	0
ProQuest Research Library	<i>nursing students AND academic integrity AND plagiarism</i>	Full Text Peer Reviewed 2016-2026	262	2	3
ProQuest Research Library	<i>nursing students AND thesis writing AND academic integrity</i>	Full Text Peer Reviewed 2016-2026	371	1	1
ProQuest Research Library	<i>nursing students AND academic writing AND ethical perceptions</i>	Full Text Peer Reviewed 2016-2026	3920	1	1

PubMed	<i>final thesis AND nursing students AND ethical challenges</i>	Full Text 2016-2026	25	0	2
PubMed	<i>“nursing students` experiences of academic writing”</i>	Full Text 2016-2026	32	0	2
PubMed	<i>academic writing AND ethical challenges AND nursing students</i>	Full Text 2016-2026	12	0	2
PubMed	<i>nursing students AND (academic integrity OR ethics) AND (thesis OR academic writing</i>	Full Text 2016-2026	0	0	0
PubMed	<i>“nursing students perceptions of AI-assisted writing”</i>	Full Text 2016-2026	0	0	0
PubMed	<i>AI AND academic integrity AND nursing students</i>	Full Text 2016-2026	48	0	2
PubMed	<i>nursing students AND academic writing AND ethical dilemmas</i>	Full Text 2016-2026	23	2	1
PubMed	<i>nursing students AND academic integrity AND plagiarism</i>	Full Text 2016-2026	27	1	1
PubMed	<i>nursing students AND thesis writing AND academic integrity</i>	Full Text 2016-2026	25	1	1

PubMed	<i>nursing students AND academic writing AND ethical perceptions</i>	Full Text 2016-2026	42	1	1
--------	--	------------------------	----	---	---

Lisa 2

TEKSTIANALÜÜSI TAKSONOOMIA JA KORREKTORI SEKKUMISLIIGID

Tabel 3. Tekstianalüüsi taksonoomia ja korrektori sekkumisliigid (Richards ja Harwood, 2024).

Sekkumise tüüp	Sekkumise kirjeldus	Korrektori nõuanded üliõpilasele
1) Lisamine	Sõnade, fraaside või lausete lisamine (5 sõna või vähem; 6–9 sõna; 10+ sõna)	Lisada rohkem infor-matsiooni
2) Kustutamine	Sõnade, fraaside või lausete kustutamine (5 sõna või vähem; 6–9 sõna; 10+ sõna)	Kustutada informatsioon
3) Asendamine	Ühe sõna asendamine või asendamine kirjutaja tekstis, nt verbivorm disain→disainitud	Asendada informatsioon
4) Struktuuriline redigeerimine	Sõnade, fraaside või lausete ümberpaigutamine; tervete lõikude, osade või suuremate üksuste ümberjärjestamine/ümberpaigutamine; ja teksti-liste juhiste lisamine	Teksti osade ümber-struktureerimine
5) Ümberkirjutamine	6–9 või 10+ järjestikuse sõna asendamine kirjutaja tekstis VÕI kirjutaja teksti asendamine 6–9 või 10+ uue järjestikuse sõnaga korrektori poolt	Asendada tekstis sõnu
6) Rekombi-neerimine	Ühe või mitme lause ühendamine või ühe lause jagamine kaheks või enamaks lauseks	Lause ühendamine või jagamine
7) Mehaaniline muutmine	Sekkumised seoses kirjavahemärkide, õigekirja, nummerdamise, suurtähtede, lühendite, akronüümide, fondi tüübi ja suuruse, teksti paigutuse ja välimuse, pealkirjade, seotud osade ning viidete ja kasutatud kirjanduse loeteluga	Teha muudatusi, mis ei ole sisuga seotud
8) Täendus ja sisu	Täenduse poolest valesti kasutatud sõnade parandamine ning üliõpilase teavitamine plagiaadist	Teha sisu puudutavaid muudatusi
9) Vigased parandused	Juhud, kus korrektor on teksti valesti muutnud	See on pigem korrektori-poolne viga kui nõuanne
10) Faatiline suhtlus	Positiivsed kommentaarid, mille puhul korrektor annab üliõpilasele julgustust. Kommentaarid, mis on üliõpilasega suhtlemise/suhtluse vormid, kuid ei hõlma tekstis mingeid muudatusi.	See pole nõuanne, vaid pigem korrektoripoolne julgustus, mis ei hõlma tekstimuudatusi.

TEKSTIANALÜÜSI TAKSONOOMIA JA KORREKTORI SEKKUMISLIIGID

Tabel 3 (järg). Tekstianalüüsi taksonoomia ja korrektori sekkumisliigid (Richards ja Harwood, 2024).

Sekkumise tüüp	Sekkumise kirjeldus	Korrektori nõuanded üliõpilasele
11) Veebilinkide pakkumine	Juhud, kus korrektor annab üliõpilasele veebilinke lisamaterjalide allikatele, mis võiksid täita hariduslikku eesmärki	See on pigem hariv kui korrektori nõuanne teksti-muudatuste tegemiseks.
12) Mittesekku mine	Juhud, kus korrektor ei näi teksti vigaseid osi muutvat	See ei ole korrektori nõuanne, vaid rõhutab, et korrektor ei teinud teksti vigastes osades mingeid muudatusi.
13) Redigeerimis-meetodid	Meetoditüübid, mida korrektor kasutab õpilase teavitamiseks võimalikest muudatustest, nt elektrooniline redigeerimine teksti-õõtlusprogrammis nagu Microsoft Word, jälgimisfunktsiooni kasutamine ja autori otsustada laskmine, millised pakutud muudatused elektrooniliselt vastu võtta/tagasi lükata.	See ei ole nõuanne, vaid illustreerib erinevaid redigeerimisviise
14) Küsimuste ja kommentaaride esitamise meetodid	Korrektori meetodid päringute ja kommentaaride edastamiseks, nt kommentaaride funktsiooni kasutamine tekstiõõtlusprogrammis nagu Microsoft Word, et lisada päringuid ja kommentaare otse redigeeritud dokumendile.	See puudutab pigem korrektori sekkumise meetodeid kui tegelikku nõustamist.